Yazı işleri :
E. U. Rs.
Harb Tarihi Dairesi

Harb Tarihi Vesikaları DERGİSİ

Üç ayda bir çıkarılır
(Mart , Haziran , Eylûl , Aralık)
Ayları

Basım işleri :
E. U. Basımevi
ANKARA

Yıl 3 Haziran - 1954 Sayı : 8

Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa; değişmiyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

İstiklâl Harbinde bir suvarı aağ oataryamız

İÇİNDEKİLER :

1 — Vecizeler
2 — Tarihî vesikalar ve açıklamalar

170 sayılı Ordu Dergisine ektir

E. U. Basımevi
ANKARA
1954

Vecizeler

Hiçbir delili mantıkıyeye istinadetmiyen birtakım ananelerin, akîdelerin muhafazasında ısrar eden milletlerin terakkisi çok güç olur; belki de hiçolmaz. Terakkide kuyût ve şurûtu aşmıyan milletler, hayatı makul ve amelî müşahede edemez. Hayat felsefesini vâsi gören milletlerin tahtı hâkimiyet ve esaretine girmeğe mahkûmdur.

ATATÜRK

Düşman olanlarla mücadele esbap ve vesaikıyle mücehhez olmıyan milletler için hakkı bekaa yoktur.

ATATÜRK

Bütün cihan biran tereddüt etmesin ki; Türkiye Devletinin yegâne ve hakikî mümessili yalnız ve ancak Türkiye Büyük Millet Meclisidir.

ATATÜRK

TARİHÎ VESİKALAR

161 No. lı vesikanın açıklaması

Asyayisuğra Müttefikîn Başkumandanı İngiliz Generali Milen'in, Türk birliklerinin Akhisar ve Marmara gölü bölgesinde, müttefikleri Yunan birliklerine taarruz ettiklerine ve bu taarruzlara bir son verilmediği takdirde Yunanlıların mukabil harekete geçeceğine dair Harbiye Nezaretine gönderdiği bir yazıyı göstermektedir.

Vesika No. 161

Birinci Kolorduyu Hümayün
Kumandanlığı
Erkânıharbiyesi
Şube
1

Harbiye
24/23 /8/35

Şifre halli
5033

Tehiri gayricaizdir.

Birinci Kolordu Kumandanlığına

İngiliz Başkumandanı General Milen'den alınan tezkire sureti aynen âtide mündericiçtir. İş'aratı vakıanın Kolordularına veçhişümulü yok ise de mukarrerat-ı mezkûrenin hal ve âtide nazarıdikkatte bulundurulmasını rica ederim.

23/8/35 ve Erkânıharbiyei Umumiye Şube 1 5033
24

Harbiye Nazırı
— Süleyman Şefik —

1/Ağustos/335 tarihinde Osmanlı kıtalarının Akhisar kurbünde bulunan Yunan kıtaatına taarruz eylediklerini ve 13/Ağustos/335 tarihinde dahi Marmara kurbünde buna mümasil taaarruzlar vukubulduğuna dair ahzi malûmat eylediğimi Zatidevletlerine iş'ar eylemeği bir vazife addeylerim. Müttefikîn kıtaatına vâkı olan işbu taarruzlara derhal nihayet verilmeli ve bu havalinin âsayişinden mes'ul bulunan kumandanı da bu hususdan malûmattar edilmelidir. Asyayisuğra'da Müttefikîn Başkumandanı bulunmaklığım hasebiyle daha fazla sefkidimâe mâni olmak için Yunan kıtaatının şimdiki mevkılerinden ileri gitmemeleri bâbında itâyievamir eyledim. Fakat şayet Osmanlı kıtaat~~tı ve Müttefikleri~~ postaları işbu tahrik ve iğzap edici ahvalde devam edecek olurlarsa Yunan kıtaatının Osmanlı kıtaatına karşı icrayi faaliyette bulunması ve Yunan kuvâsının asayişi te'min zımnında fenni harbe muvafık daha fazla ileri mevziler almaları hususunda emirler i'ta eylemeğe mecbur kalacağım. Balâdaki icraata girişmekliğimin önünü almak için derhal tedabiri âcilede bulunacağınızı ümit ederim.

Şube 1
25/8/35

24/25 /8/35 saat 10

Tevfik Necdet

جمعیه
20/8/27

تحریرات مهمه دائره سی

شفه
5022

تأخیری عرض ایدرز

برنجی قول اردو قومندانلغنه

تذکره صورتی عیناً
آیکلیز باسه قومندانلق جزاء میلیه ده
آتیده مندرجدر. أسعارات واقعه سنک قول اردولرینه وجه تحولی یوقیدر ده
مقررات مذکوره نک حال و آتی ده نظر دقتده بولندیرلمسنی رجا ایدرم.

27/8/20 ، ارمانه جریه عمومیه 5022

خریه ناظری

— سیدی شفیقه —

1) 27 تاریخنده عثمانلی قطعاتنک اقصاد قریبنده بولونان یونان
قطعاتنه تعرض ایدیلمیه جق و 12 تاریخنده دخی مومره قریبنده
بولنان عساکر تعرض وقوعوندن دائر أخذ معلومات ایدیلمکی و استلاو تلریه
اشعار ایلمکی بروفیلغه عد ایدرم. شفیقه قطعاتنه واقع اولان آشیو
تعرضلرده و حال نظریه و برطلی و بوحوالیده أسایشدن مسئول بولونان
قومندانلغه بو خصوصده معلومات ایدیلمیدر. أسبابی صفحاده
شفیقه باسه قومندانی بولنمغله جسیم و اصفهه سفک دمایه
مانع اولمق ایچون یونان قطعاتنک شیدیکی موقعلرینه آلری کتمه طرفی
بانده اعطای امر ایلدم. قطعات شاید عثمانلی قطعاتنه
یوشلری اشیو تحریه و اغصاب ایدیجی احواله دوام ایده جک

اولوبرسه یونانه قطعاً نه غنی قطعاً نه قارشی
اجرای فعالیتده بولنمسی و یونانه قواسنده آسایش تأمینه
ضمنده نه جهته موافقه و اصافضله ایدیلی موضعلر
آطه‌لری خصوصنده امرلر اخذ ایدیلمه مجبوریتلرینه
بالاده‌کی اجراآته کرتشمکلکمز اوکنی آلمغه ایچون
و حال تدابیر عاجله‌ده بولونه‌جغمزی ایدایده‌رم

١

٢٥/٨/٧٥

٢٥ آب ١٩٧٥

162 No. lı vesikanın açıklaması

Asyayisuğra Müttefikîn Başkumandanının 161 sayılı vesikadaki yazısı üzerine Harbiye Nezaretinin Kolordulara yaptığı bir tamimi göstermektedir.

Vesika No. 162

Birinci Kolordu Hümayun
Kumandanlığı
Erkânıharbiyesi
Şube
1

Şifre

Dersaadet

Birinci Kolordu Kumandanlığına

Evvelki tamimlerimde İzmir havalisindeki Kuvayi İtilâfiye Umum Kumandanı General Milen Cenaplarının kıtaatı Yunaniyenin harekâtını tevkıfeylediği tarafeyn beyninde tesis edeceği hattıfâsıl şayet tarafımızdan tecavüz edilirse sahai işgalin ilerletileceği hakkındaki iş'aratından bahsetmiş İzmir mıntakasındaki Kumandanlıklara da lâzimi veçhile vesayada bulunulmuştur. Bu netice ile artık diğer türlü harekâttan tevakkı lâzimeden iken ahvali müdrik olamamaktan münbais dalâlet-i fikriye ile idamei teşebbüsat-ı fi'liyeden daha fazla netayiç husulüne rabtı ümit eylemenin selâmet-i vatan namına ne derecede hatarnâk olacağını herkesden daha evvel teyakkun mensubîni askeriyeden müntazar iken hiç şüphesiz bunun bâzı meslekdaşlarımız arasında el'an câyikabul bulunduğunu ve hattâ bâzı tecrübesizliklerimizin menbaı meçhul binlerce liraları gûya hizmet-i vataniyye ücreti namiyle dereceberek mevkii memuriyetlerini terkeylediklerini görüp müteessir olmıyacak halis bir asker hakikî bir vatandaş kalbi tasavvur olunamaz; kaldı ki şu faziletin faziletkâr milletin hey'et-i askeriyemiz hakkında ötedenberi lâyezal bir hissişükrân ile telâkkîye mecbur bulunduğumuz itimat ve emniyet-i halisanesini suiistimale yeltenenler hiç şüphe yok ki ahfadın mazhar-ı nefrîni olacaklardır. İşte bu sebeple hertürlü teşebbüsat-ı bethahaneye şiddetle mümaneat herkesden evvel biz askerlere müterettip bir vazifei vataniyedir. Zira bugün ıslah-ı vaz'iyyet hattâ te'mini beka ve mevcudiyet edebilmeleridir ki herşeyden evvel ümumen göstereceğimiz sulhü sükûne bağlıdır. Bilhassa bu noktai mühimmeye birkere daha celbienzar ile büyük, küçük bilcümle kumandanların mıntakaları dahilinde emniyeti mahallîyeyi ve bugünkü vaziyet-i müsaadeyi ihlâle bâdi bir hâdise vukua getirilememesine bütün kudretleriyle ihtimam eylemelerini tekrar rica eylerim.

Erkânıharbiyei Umumiye
Şube 1/5062 numarasiyledir.

Harbiye Nazırı
Süleyman Sefik

24/8/35

Şube 1

25 minh
Alâettin

25/8/35

ترجمه اوراق هایون و مکاتبات مهم
ادارهٔ تحریرات

برنجی قول اردو قوماندانلغنه

ادرنه

۳۳۵ — —

شعبه

۱

کیفیت

اوکی تعمیم مده ازمیر حوالیسنده کی قوای متعدده عسکریه قوماندانی جنرال میللر جنابلرینه قطعاً یرلرینه
وقتاً توقیف ایدوکی طرفیمه بلدیره. تا بسیه ایده که خلق خاصی شایه طوغرو تجاوز ایدیورلر سابقه
اشغالات ایدیورلر چکه حقنده کی استغاثاتنه بنا تعمیم ازمیر منطقه سنده کی قوماندانلغنده ده
لوزم وجهله دقت یاپیلمه در. بو نتیجه ایچون آیرقه دیکر دریو قوماندانلغنه توقف لوزمه در ایکه احوال مدرک
اولدیغنه بنا منطقه ضابطلرنه ایدیلان تشبثات فیه ده دقت ایدیلمه لوزم حالنه ربط ایدیلمه
سلوت ولمه نامه زده ده خلق اوراجقی حرکته دهاول تبعه منسوبه عسکریه
نظر ایکه هیچ شبهه سز بونلر بعده عسکریه شدیده مراجعه سنده الاتجاه قبول بولیقنی وحتی
بعده تجربه سز ایزلرک منسوبه بیکدیه یرلرنی کویا خدمت وطنیه اجرا نامیه درجیب ایدیلمه
مرتع مأمورینه ترک ایدوکدی کورمیه شاشاری اولیه جه خالص عسکر حقیقی بر وطنداشه قبه تعلق
اولنماز قالدیکه شو حالده فضیلتلر تعلق حیثیت عسکریه نه حقنده اوتوری بولیزال برحس
شکرانه ایدیلمه بجور بولنیز اعتماد وامنیت خالصانه نه سوء استعمال ایتمشلر هیچ شبهه یوقه که
اخطاراتی مظهر نفرت اولاجقدر. البته بو سبب هر دریو تشبثات بیخواهانه یه شدت مخالفت حرکته
اول بر عسکری نه قدر بر وظیفه وطنیه در. زیرا بوکون اصلاح وضعیت حق تامیه بقا وموجودیت
ایچون بلکه هر شیدن مقدم عسکر اولمق کرکدر جنجل وسکونه باعث. بالخاصه بو نقطه مهمه
برکره دهاجب اولقه. ایدیوک کوهیله بالجمله قوماندانلرک منطقه لری داخلنده امنیت تحدید
وبوکونکی وضعیت ساعده یه اخلال بارلی برحادثه وقوعی تریه مسنه بتونه قدر تدبیر اهتمام
ایدیلمه نی تکرار رجا ایدرم.

اصل جنابلری سنه ۵۵۵۵ تاریخلی در.

وزیر

سلیمان شفیق

۵/۸/۳۵

۲۵/۸/۳۵

163 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin 162 No. lı vesikadaki tamimine Trakya'da I nci Kolordu Kumandanının verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 163

Kolordu numarası : Birinci Kolordu
Tarihi tesvidi : 25/8/35
Ait olduğu dosya : Mühimme
Şube : 1

892

Şifre

Harbiye Nezaret-i Celilesine

C. 24/8/35 tarih ve Erkânıharbiyei Umumiye Şube 1 5062 numaralı emirnamelerine

Kolordu mensubîni memleketin şu ân-ı tarihîsinde memleketin nef'ine hâdim hususat ile zarar ve izmihlâline bâis olacak nıkatı takdir ile, şimdiye kadar menafii vataniyyeye münafi hiçbir hal ve harekette bulunmadıkları gibi fîmaba'd da bulunmıyacaklarına itimat buyurmanızı istirham eylediğim mâruzdur.

(K) **Cafer Tayyar**

Fuat

Şifre edilmiştir.

26/8/35

A

قول اردو نومروسی		ایکنجی قول اردو	شعبه نومروسی	
مسودك امضاسی			تاریخ تبییضی	
تاریخ تسویدی	۲۵/۸/۲۵	شعبه ..... قسم ۱	مبیضك امضاسی	
مأمور اولدیغی دوسیه	۹۲	(خلاصه)		

۸۹۲

شعبه

جهه نظارت جلیله سنه

ج. ۲۵/۸/۲۵ تاریخ و ۱۰۲ نومرولو اوزنادرلنه ۵۰۶۲ نومرولو اوزنادرلنه اضمامنده قول اردو منسوبینی ممکنك مقدار تاریخینه ممکنك نفعه خادم خصوصات ایله خرد اضمامنده باعث اولمه جهه نقاطی تقدیر ایله شحدی، قدر منافع ولنجه؛ منافی جمیع برحای دهکنه بولمقدقری کبی فیما بعد ده بولنمیه جقدر اعتماد بورمکزی استرحام ایدرلکم مدعا

(حه)

نقطه

محمد نیازی
۸۹۲

164 No. lı vesikanın açıklaması

13/11/1918'de İstanbul'da teşekkül eden Mütareke Komisyonuna memur İtilâf Devletleri Âzalarının Osmanlı Hükûmetinin Mondros Mütarekesinin askerlikle ilgili maddelerini ne dereceye kadar tatbik ettiği hakkında bir fikir edinmek için vâkı teşebbüsü üzerine Hariciye Nezaretinin Harbiye Nezaretine gönderdiği tezkiresini göstermektedir.

Vesika No. 164

Babiâli
Hariciye Nezareti
Kalemimahsus
17106
591

Şube 1, 2

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Şevket

Müstaceldir

Devletlû Efendim Hazretleri

30/Temmuz/335 tarihli ve 590 numaralı tezkirei senaveriye zeyildir Mütarekenamenin umuru askeriyyeye taallûk eden mevaddının ne mertebeye kadar icra edilmiş olduğunu ve top, tüfek, erzak depoları misillû Orduyühümayunun filhal asker ve malzeme noktainazarından mevcutsa ve bunların nerelere dağıtılmış ve yerleştirilmiş idüğünü mübeyyin bir lâyihanın Ağustosun dördüncü Pazartesi gününden evvel kendilerine tevdii Mütareke Komisyonuna memur İtilâf Murahhasları tarafından talebolunmuştur. Bu suallere cevap itası Nezaret-i Celilelerince arîz-ü amîk mütalâadan ve itâyi cevap mümkin olup olmadığı etrafiyle teemmülden sonra, mümkün olabileceğinden evvel beevvel mütalâai aliyyelerinin inbası mütemennadır Efendim. 31/Temmuz/335

Hariciye Nazırı
Damat Ferid

Serian Erkânıharbiyei Umumiyeye
minh

Vesika No : 164

باب عالی
خارجیه نظارتی
قلم مخصوص
١٧١٠٦
٥٩١

٥

١ / ٢

جزیره رجیه

مستعجل

رقم

٢٠ تموز ٥٩٠ تاریخ و روما نظارت سامیه دیلور تارکه نازلو اوزره تعلقات مواد نه مربوط قرارداد اساسیه
حاوی و طبع تقنین اساسه دیورلر مثلا اردوهجانه نی کلی عسکر و مالزمه نقطه نظرنه موافق و برنه لزوم غیلسه و برشیلسه
اسیوکنه بر بوی نه اخستمه دردخیاز ایتمکه کرک کلدیکنه توریه تارکه قومیسیونه مالزم ایتلنه رفقه طلب حاصل
بوسوآلده جلب اعتبار نظارت جلیه اجنبیه و عمومیه لعدلیه و اعتبار جلب تکمه جلب اجنبیه اطلاعنه تأملدن صکره مخکمه جلب بدلکنه
جلب بابلی مقتضیه اجرا تمنا در اقدم

تموز ٢٠

خارجیه ناظری
رامز قریب

سریعاً ارکان حربیه عمومیه یه

165 No. lı vesikanın açıklaması

Hariciye Nezaretinin 164 No. lı vesikayı teşkil eden tezkiresine verdiği karşılığı göstermektedir.

Vesika No. 165

Şube 1

4566

Tebyiz edilmiştir
8 Ağustos 335 Mehmet İzzî
3/8/335

Harbiye Nezaret-i Celilesine

30 ve 31 Temmuz 335 tarih ve 590, 591 numaralı emri fahîmaneleri cevabıdır.

Mütareke Komisyonuna memur İtilâf Murahhaslarına verilmek üzere emir buyrulan malûmatı havi melfufat takdim-i huzur-u fahîmaneleri kılındı. Bu cetvellerden mütareke tatbikatına ait mevat evvelce takdim edilmiş iken bu defa heyeti umumiye gözden geçirilmek için bir daha takdim edildi. Nizamharb, vaz'ülceyş, kuvvei umumiye ve esliha miktarı hakkındaki cedavil mahrem olmakla beraber Harbiye Nezaretindeki ~~İngiliz~~ Mu'telifîn Mümessillerine verilmekte olduğundan ~~takdiminde bir beis görülmedi~~ Mütareke Komisyonundaki İtilâf Murahhaslarına iraesinde bir mahzur olmıyabilir. Gerek İstanbul, gerekse menatıkı sairede büyük mudahharatı havi erzak depolarımız yoktur Kıtaat ihtiyacını hükûmetteki âşar ambarları ve mübayaa vasıta bertaraf etmekte ~~bulunduğundan bu husus hakkında~~ ve kolordu kendi bütçesi dahilinde iaşesini müstakillen temin eylemekte ~~bulunduğundan~~ olduğundan Harbiye Nezaretinin ambarlar muhteviyatı hakkında malûmatı olmadığı mâruzdur.

Basri Kâzım Cevat

کونده :	نمره واردات	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
[illegible] ۲۲۵	کوندرلمشدر			
۲۲۵/A/۲	واصل اولمشدر			

آدرس خارجه نظارتی

۲۰ و ۲۱ نمره لی ۲۲۵ تاریخ و ۵۹۰، ۵۹۱ نومرولی اوفجیلری جوابیدر.
نارکه قومیسیونه مأمور اتلاف مرخصه ویرلمک اوزره ارجو ایدیلن
معلومات حاوی مفوضات تقدیم حضور محبانه لری قیلندی. بو جهتدن نارکه
تلفیاته عائد مواد اولجه تقدیم ایدیلمه‌سی ایچون بو دفعه حضرت عمومی کوندرلدیکی ایچون
بردهاً تقدیم ایدیلدی. نظام حرب وضع ایلمه‌سی اوفق عمومی
واسطه‌سی مقدار مفرده‌لری جداولنده مبین اولمغله بابه جهت نظارتمزک نارکه قومیسیونی
مخابره ویرلمک اولدیغنده نارکه قومیسیونی
اتلاف مرخصه ایاسنی یرینده اولمه‌یه بیلر. کون اشبو اوکه
ناظره سائره‌ده بویوک هوفه حاوی اوزره‌ده یولمز بر قدر قطعات اجنبیه
حکومتی کاغذ - انبارلری وجهیه واصله یرلرنده بولنیغنده
وهوفه‌لر دو کندی بودجه‌سی داخلنده اعاشه‌سی مستقلاً
تأمین ایلمکه جهت نظارتمز انبار مخزنی حفظ معلومات ایلمکه مأمور

166 No. lı vesikanın açıklaması

Dahiliye Nezaretinin Mustafa Kemal Paşa ve Refet Beyle maiyyetlerinin 19/Ağustos/1918 günü öğleden evvel Tosya'ya muvasalat ettiği ve oradan da Kastamonu'ya gelmesi memul olduğu hakkında Kastamonu Posta - Telgraf Başmüdiriyetinin bir telgrafı üzerine Harbiye Nezaretine gönderdiği bir yazısını göstermektedir (Atatürk'ün Büyük Nutuklarının 49 ncu sayfasında; Erzurumu 29/Ağustos/1918'de terkettiğini bildirmektedir)

Vesika No. 166

Babiâli
Dahiliye Nezareti
Kalemimahsus
7495
888

Hariciye Nezaret-i Celilesine

Devletlû Efendim Hazretleri

Kastamonu Başmüdiriyetinden çekilip sureti Posta ve Telgraf ve Telefon Müdiriyet-i Aliyyesinden tevdi' olunan 19/Ağustos/335 tarihli telgrafnamede Onüçüncü Kolordu Kumandan-ı Sabıkı Mustafa Kemal Beyin Erkânıharb Miralayı Refet Beyin yaver ve maiyyeti emirberleriyle bugün kablezzeval Tosya'ya muvasalat etmiş ve oradan da Kastamonu'ya gelmesi memul bulunmuş olduğu bildirilmiş olmağla olbapda emr-ü ferman hazret-i men-lehül-emrindir.

22/Zilkade/337 ve 20/Ağustos/335

Dahiliye Nazırı
Âdil

I
23/8/35
(S) 5

Şube: 1
5022

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
21/8/35
Ş. 1 M 23/8/35

Erkânıharbiye
No.
2934

Vesika No : 16'6

داخلیه نظارتی

٧٤٩٥

٨٨٩

حربیه نظارت جلیله سنه

دولتلو افندم حضرتلری

قسطمونی باسه مدیریتنده چکیلوب صورتی پوسته وتلغراف وتلغرافه مدیریتجه سنده توزیع اولنان ١٩ مایس ٣٣ تاریخلی تلغرافنامه ده اوده اوچنجی قول اردو قومانداسی سابق مصطفی کمال بکک ایکامه حرب میزانلری رأفت بکک یاور وسعتی اربریه بوکره قبلاً زمان طوسیه یه مواصلت ایتمه واوراده دقسطمونی یه کلمکی مأمول بولنمه اولدیغی بیلدیرلمسه اولمغله اولبابده امر وفرمان حضرت صدر اعظمه دکلدر ١٩ دی مایس ٣٣ و ١٩ مایس ٣٣

داخلیه ناظری

ایکامه حربیه تحریرات دائره‌سی

٢٥/٨/٣٣

٢٥/٨/٣٣ ٢٧٦

٢٥/٨/٣٣ (٥٠)

٥٠٣٣

167 No. lı vesikanın açıklaması

Dahiliye Nezaretinin 166 No. lı vesikayı teşkil eden yazıları üzerine; Harbiye Nezaretinin ilgili şubeleri arasında cereyan eden muhabereyi göstermektedir.

Vesika No. 167

Şube 1
5022

Yazıldı/Kenan
24/8/335

Şube 1
Kısım 1

// Tahriren //
24/Ağustos/35

Altıncı Şube Müdiriyetine

Dahiliye Nezaret-i Celilesinden mevrut tezkire sureti melfufen takdim kılındı. İcabında umuru asayişe mütaallik muamelâtı ~~tedvir~~ takip maksadiyle mezkûr tezkirenin ~~sureti~~ aslı şubede alıkonulmuştur. Metn-i tezkirede mevzuubahsolan Onüçüncü Kolordu Kumandan-ı Sabıkı Mustafa Kemal Beyin mülga Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa olması muhtemeldir. ~~Paşâyı Müşarünileyhin~~ Silk-i askerîden ihraç ~~edildiği~~ muamelesi hakkında şubede resmî bir malûmat emir yoktur. Ancak keyfiyet evrakı havadisde meşhut olmuştur. Üçüncü Kolordu Kumandanlığından mevrut 1/Ağustos/35 tarihli şifreye nazaran Miralay Refet Beyin, komüsyonculukla iştigal etmek üzere askerlikle kat'ı alâka eylediği anlaşılmıştır. Mustafa Kemal Paşa ile Refet Beyin yaver ve maiyyetlerinin kimler olduğu ve bunların halen hizmeti fi'liyye ile münasebetleri olup olmadıkları~~nın tetkik ve intacı ve Dahiliye Nezareti Celilesi tezkiresine mütaallik muamelenin ifası temenisiyle takdim kılındı~~ hakkındaki muamelenin Şubei Âlilerince takip buyrulması rica olunur.

Şakir Muzaffer

Ali Rıza

Vesika No : 167

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
۱ / ۵۰۲۲	کوندرلمشدر	// تحریراً //		
[illegible]	واصل اولمشدر	۲۲ / اغستوس / ۳۵	۲۶	۲ / ۸ / ۳۵

آلنجق شعبه مدیریتنه

آدرس .....

موضوعا

واخذ قضیه حقیزده مورد تذکره مورد / قضیه قضیه
ویجنه اجراسنده متعلق معاملاتک نقضی معقدیله مذکور ترکیه
اصلی شعبده آلنمقدر . منه تذکره ده موضوع
تب اولوب اوچنجی قسم اردو قومانده سابقی مطفر کمال بک
مقام اوچنجی اردو قومندانی مطفر کمال پاشا اولمق محتملدر .
بخشیشالیدن سلوک عسکریه اخراج حقنده شعبه
بکی میلیمزه بوقدر اوچنجی قسم اردو قومانده
مورد ۱ / اغستوس / ۳۵ تاریخلی شفرده نظراً برالای
رأفت بک ، قومسیونه استقلالیک اوزره عسکرلکه
قبول علاقه ایدیلمک آلنمقدر . مطفر کمال پاشا ایسه
رأفت بک تاوه و مغنیسا نک / حدود قطعه ایله
مناسبتی اولوب اولمدیغی تحقیق واجب
[illegible]

حضرتلری صابق [illegible] عسکر [illegible]
رجا ایلرم . [illegible]

168 No. lı vesikanın açıklaması

Balıkesir bölgesinde bulunan XIV ncü Kolordu Kumandan Vekili Albay Kâzım Beyin Harbiye Nezaretinin 6/Ağustos/1918 tarihli Uşak ahvali hakkındaki şifresine verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 168

ALTMIŞBİRİNCİ FIRKAİHÜMAYUN

Geldiği mahal : Balıkesir
Telgrafhane kayıt No. : 340
Telgraf No. : 370

Telgrafnamenin tarihi : 7-8-35
Şifreyi halledenin ismi : M. İhsan

Harbiye Nezaretine

C: 6/8/35 şifreye

Alaşehir civarından altı yüz kadar Kuvayi Milliye süvarisinin Uşak'a giderek beyannameler neşirile Uşak'ın Mücahedei Milliye mıntakası dahilinde olduğunu ilân ettikleri ve Uşak ahalisinin Yunanlılara karşı Müdafaai Milliyeye iştirak etmek üzere gönüllü cem'ine başladıkları Uşak Ahziasker Şubesinin 2/8/35 tarihinde yazılıp 6/8/35'de vâsıl olan şifreli telgrafnamesinden anlaşılmış ve işbu malûmat emr-i kumandanîlerinin vürudünden evvel 6/8/35 tarih ve 359 numaralı şifre ile Nezareti Celileye arzedilmiştir. Sureti hususiyede istihbarat ve tahkikatıma nazaran Uşak ahalisinden birkaç kişi Yunan propagandasına tâbi olarak Hareketi Milliyeye iştirak etmemek tarafdarı imişler ve, iştirak etmek istiyenlere de mümaneat ediyorlarmış. Bunun üzerine Uşaklılardan sahibi hamiyyet bâzı zevat Kuvayi Milliyeye müracaat edip teşkilât için bir hey'et i'zamını talebetmişler. Karahisar cihetlerinden cepheye giden Kuvayi Milliye ile Eşme Alaşehir'den tefrik olunan ve takriben iki yüze bâliğ olan bir kuvvet Uşak'a gider ve Uşak ahalisinin hüsnükabul ve iştirakiyle dane dercine ve efrad kaydına başlarlar; muhalif olanlar da bunlara tâbi olur Hiçbir tecavüz ve muhilli asayiş-i vak'a hâdis olmamıştır. İstihsal kılınacak malûmatı arzedeceğim.

7/Ağustos/35 **14 ncü Ko. K. Vekili**
Kâzım

Vesika No : 168

آلتمش برنجی فرقهٔ همایون

کلدیکی محل	تلغرافخانه قبل نومرسی	تلغراف نومرسی	موروده قبل نومرسی	دوسیه‌نك اسمی	تلغرافنامه‌نك تاریخ ورودی	تلغرافنامه‌نك تاریخ	شیفره‌یی حل ایده‌نك اسمی
مالیه	٢٤٠	٢٧٠		شعبه		٨/٧	

٩٠ ٨/٦ سوره

آلاشهر جوارنده آیتون قریه‌سی جهتنده هوا یسنك عساکر کیه‌ریت
بیانامه‌لر نشر ایله عساکر مجاهده‌نك منطقه‌سی داخلنده اولدیغی اعلانه
اشتراك ایله عساکر اهالیسنك یونانلیلره قاشی مدافعه‌یه اشتراك
ایتمکلری وعساکر اهالیسنك یونانلیلره قاشی مدافعه اخذ عدم شعبه‌سنك
ایجاب اتدیره‌جکی جهتلر باشلاد قدری عساکر اخذ عدم شعبه‌سنك
٢٥/٨/٦ تاریخنده یازیلوب ٢٥/٨/٦ ده واصل اولان
شفره‌لی تلغرافنامه‌سنه آکلاشلمه‌سی واشبو معلومات امر قطعانه ایله نظر
ودرندن اول ٢٥/٨/٦ تاریخ و ٢٥٩ نومرولو شفره ایله نظر
جلبه عرض ایلرم. صورت خصوصیه‌ده کی تحقیقات وتحقیقات
نظراً عساکر اهالیسنده بر تاوق یشی یونانه پرو یا خانداسنه تابع اولمه
حرکت ملیه‌یه اشتراك ایجاب طرافداری ایجاد واشتراك ایتمك
ایستیانلره ده مخالفت ایتیورلر. بونك اوزرینه عساکر ملیه‌ده
صاحب حمیت بعض ذوات قوای ملیه‌یه مراجعت ایدوب تشکیلات
ایجوره برشیتای آنی طلب ایتمك، توه حصار جهتلرنه جبراً
نظمیه

خواجه علی ایله اشمه و آلاشهرده تقریبه اولونان و تقریباً ایلیوزه باغ
اولاده برقوت عشاقه کیه. و قاقه اهالیسنك همه قبول و اثرایله
ایمانه دخی و افراد قیبنه باشلاری مخالف اولانلرده یونده تابع اولسون
بیچه یرقانه و مثل آسایه وقوعه حادث اولماقه. استعمال قلنه جغه
معاقبه قرصه اوله جغه

۱۴ ص. ولیلی

۳۴

169 No. lı vesikanın açıklaması

Konya Valisinin Erzurum Kongresi münasebetiyle mutasarrıflık ve kaymakamlıklara yaptığı tamiminde 2 nci Ordu Müfettişliği bölgesinde tertip edilmekte olan ihtilâlkârane harekâttan bâhis bir mütalâa mevcut olduğundan bu Ordu Müfettiş Vekilinin Konya Valisine verdiği cevabı göstermektedir.

Sayfa 1

Vesika No. 169

Tezkire

7/8/35

Konya Vilâyet-i Celilesine

Konya İngiliz Kontrol Zâbitliğine

Atufetlû Efendim Hazretleri

19/Temmuz/35 tarih ve 469 numaralı tahrirat cevabıdır.

Vilâyatı Şarkıyyede in'ikadeden Kongre ~~hakkında~~ münasebetiyle 2/Temmuz/335 tarihli zeyilname ile vilâletten Burdur Mutasarrıflığına ve sair mülhakata tamim edilen ~~tebliğ~~ Makam-ı Samii Sadaretpenahî telgrafnamesi zeylinde (İkinci Ordu Müfettişliği menatıkınca tertip edilmekte olan ihtilâlkârane ahval) ~~diye~~ tâbirinin muharrer olduğu görülmüştür. Bu Kongre hakkında Erzurum'da Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından Harbiye Nezaret-i Celilesine keşide edilen cevabî telgrafnamededen Müfettişlikçe malûmat hâsıl olmağla Makamı Vilâyeti tenvir etmeği vazifeden adderim. ~~İşbu cevabî notada telgrafnamede~~ Şöyle ki: Vatanın mâruz kaldığı ahvali malûmeden dolayısiyle İstanbul'da (Vilâyatı Şarkıyye Müdafaai Hukuku Milliyye) Cemiyeti resmen teşekkül etmiş idi. Bunun vilâyatta birer şubesi vardı ki ~~ve~~ bunlarıra hükûmetin ~~biliyor~~ tahtı tasdikında bulunuyordu. İzmir, Aydın'ın haksız yere işgal-i nâgihanîsi ve vukubulan fecayi' ve Vilâyatı Şarkıyyenin ~~Ermenilere~~ Ermenilere verileceği şüyuatı ve Ermenilerin İslâmlara karşı yaptıkları mezalim ve tecavüzatın günbegün tezayüt ve hududumuza kadar sirayet etmesi ve Sıvas'a kadar geleceklerini bilâperva söylemeleri Vilâyatı Şarkıyye halkındaki havf-ü endişeyi artırdı ve Vilâyatı Şarkıyye Müdafaai Milliyye Cemiyetlerinden intihap olunacak murahhasları bir araya toplamağa mecbur etti. İşte bu maksatla Vilâyatı Şarkıyye ve Elviyei Müstakille; Müdafaai Hukuk-u Milliyye Cemiyetleri namına intihap olunan Murahhaslar Erzurum'a gitti. ~~Bu suretle~~ Kanunu Esasînin 120 nci maddesine istinaden teşekkül eden bu Kongre, İdi Millî ~~gündenberi~~ gününden itibaren hâli in'ikat ve müzakerede bulunuyor. Kongre mâruf ve sahibülkelâm ve nüfuzuulemâ ve hukukşinasândan ve ricali mu'teberândan mürekkep bir Hey'eti Muktedire halinde olduğunu ve umum nazarında fevkalâde mazharı itibar bulunduğunu isbat etmiştir. Takip ettikleri gaye vatan ve milletin saadet ve selâmetini te'minden başka birşey değildir ve maksatlarını açık olarak hertarafa neşretmişlerdir. Bu içtimada gayrikanunî bir hal olmadığını ve Kongreyi tesis ve küsadetmek hususunda Kanunu

Esasîye istinadedildiği hukukşinasânca taayyün etmiştir. Esasînin 120 nci maddesine istinat edildiğini hukuk ve kanunşinasân beyan etmişlerdir. Dört ay sonra toplanması Kanunu Esasînin yedinci maddesi mucibince şan-ı Meşrutiyet olan Meclisi Millîyi görmiyen ve sık sık değişen hükûmetlerin negibi bir siyaset takip ettiklerini bilmiyen ve buna rağmen Şarkda cereyan eden hunîn hâdiseleri ve hertarafdan dahile giren canhıraş haberleri muhafazai namus ve hayat endişesiyle takip ise edenlerce eden efradı milletin millî milletin bütün azm ve kararını emelini bir noktai ümmit ve halâs etrafında toplıyarak işbu Kongre akdine mecbur olduğu anlaşılmıştır. Ma'hâza meşru ve kanunî olarak teşekkül etmiş olan bu Kongreye müdahale etmek için XV nci Kolordu Kumandanlığı Erzurum Vilâyetiyle görüşmüş ise de müdahaleye bir hakkı kanunî bulamamışlardır.

İşte Kongreye dair alınan tafsilât bundan ibaret olup ortadan gayri kanunî bir hal olmadığı ve mes'elenin suitelâkkiedilmiş olduğu anlaşılmıştır. Binaenaleyh Makamı Valâlarından Burdur Mutasarrıflığına yazılan zeyilnamedeki (ihtilâlkârane ahval) tâbirinin ve isnadınızın ceffelkalem bir istinattan başka bir esasa müstenit olmadığı bulunmadığı anlaşılmakla onagöre tashihi keyfiyet buyrulmasını rica ederim. Vilâyeti Aliyyeniz merkez mülhakatında Müdafaai Hukuku Milliyye Cem'iyetinin şubeleri varsa o hakikati halde onların da haberdar edilmesi muvafık ve münasip olacaktır. Mukaddemâ Yirminci Kolordunun Üçüncü İşte bu ahval noktai Esasen Afyonkarahisarı'ndaki 23 ncü Fırkaya ve Fırkanın Burdur'daki Alaya murahhas intihabı hakkındaki iş'arının da meşru bir vesâtet cirminden ibaret olduğu Erzurum Müdafaai Hukuku Milliyye Cem'iyetinin şubesinin bir tamimini tebliğden ibaret olduğuna göre olduğu da anlaşıldığından anlaşılmakla arzı malûmat olunur Olbapda emr-ü irade Efendim Hazretlerinindir.

Şemsettin Salâhattin

Vesika No : 169

جمعیت

تذکره

قونیه ولایت جلیله سنه

قونیه ~~[illegible]~~ مناطقه

25/8/7

علاقه‌دار انقره جمعیتی ۱۹ مه ۲۵ تاریخ و ۴۶۹ نمره‌لو تحریراتی جوابیدر.
ولایات شرقیه‌ده انعقاد ایدن قونغره ~~[illegible]~~ مناسبتیله ۷ مه‌ده تاریخی ذیل‌ده ایدن
ولایتده بولنان متوظفین و سائر محترم قیمه ایله بیلجمله تمام سائر مدارجاتی
تفرقه‌سی ویلنه (ایکنجی اردو قومندانلغی مناطقجه ترتیب ایدلمکده اولان اقتصادلغه احوال)
تحریر اولنمق کورولمشدر. بو قونغره‌نک هر ارخودن اولان تجلی قرارلری فی‌الحال
جمعیت نظارت جلیله‌سنه کتیریلدیکی جهتله مفتشلکجه معلومات
حاصل اولنمق مقام ولایتی تنویر ایتمک وظیفه‌سنه عائدیدر. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ تنویر که: ولایت مومی‌الیه‌نک احوال معلومه‌سی طولیسیله
استانبولده (ولایات شرقیه مدافعه‌سی جمعیتی) تعبیر ایدیلن جمعیت تشکیلاتی
بونلر ولایاتده بر رشته‌ی وار ایدی که ~~[illegible]~~ حاصل ~~[illegible]~~. ازمیر
ایشغالی حقنده‌کی اشتداد ناکهانیسی و ولایات شرقیه‌نک ~~[illegible]~~ ازمیر ویریلمکی
شیوعاتی وارینک اسوء نتایجی یاپدیغی مظالم و تجاوزاتک کوره‌جکی نزاعه
و حدود ایچنده قدر سرایت ایتمسی و بو سایه‌ده کله‌جکدی بو یره و اسوبجه‌ی
ولایات شرقیه خلقنه‌کی خوف و دهشتی بی‌اثر قالدی. ولایات شرقیه مدافعه‌سی
جمعیتنه انتخاب اولنجه مرخصلری برایه طوپلانمه مجبور ایدی. ایشته
بو مقصدله ولایات شرقیه والیلری مستعفی مدافعه جمعیتی نامنه انتخاب
اولنان مرخصلر ارخودن کیتدی. ~~[illegible]~~ تشکیل ایدن قونغره عبدالحی ~~[illegible]~~
کوشنده اعتبار حال انتخاب و مذاکره ده بولنیور. قونغره معروض و صاحب العلوم
نفوذ علی و حقوشناسلغه و رجال مغرورانه و کبر بر حقیقت مقتدر حالنده

اولدیغی وعموم قطرده فوق‌العاده مظهر اعتبار بولنه‌رق اثبات ایتمشدر.
نقیب ایدلمکی فایده‌سنه وظیفه و مقتضی سعادت و سلوکنی تأمین ایتمشدر
دیمکدر. و مقصد نیاجه اولدرق هر طرفده تأسیس ایدیلمشدر. بو جهتدن
اساسنامه ایله بر مجلس عالی اولمه‌یغه وقف‌نظریله تأسیس و کشادینی حاوی قانون
اساسینک ۱۲۰ نجی مادده‌سی اساسنامه ایله کلیه خصوصه و قانون اساسنامه
بیانه بیتمشدر. دیه‌رک اوکه طوپلدیغی قانون اساسینک بو نجی مادده‌سی
موجبنجه مشروطیت اولمق مجلس مبعوثان کوریه و جمعیت ایله دکلدر
حکومت مرکزیه‌نک ریاست نقیب ایدلمکی بیلمه‌یه و بوکا رغماً شرق
جهاتده خصوصیله حادثه‌لر هر طرفده واقع اولمق جانخراش جرائم
محافظه ناموس حیات اندیشه‌سی نقیب ایدلمه‌یه
اوراد [illegible] بوکه خرم و خلق و امنی برقرار ایدیه و خصوصی
اطرافنی مؤیدیه‌رک بو قوتلرنه عنده‌یه مجبور اولدیغی اولمشدر.
مشروع و قانونی اولمق تشکیل ایتمه اولیه بو قوتلره مداخله ایتمه
مجبور ایدیور. مانجی قول اردوسی مانه اغنه ارزروم دیوجه کوروکمه
ایسه دهاتی بر جمعیت قانونی بولمامشدر.
ایشته قوتلره دائر آنلره تفصیلات بونه‌جه بیان ایدلمه اوزره قوت قانونی
پرسی اولمدیغی و مسئولیت سؤالتی ایدلمه اولدیغی اولمشدر. بناءً علیه مقام
[illegible] بورده مسئولیت [illegible] ذیلنامه‌ده‌کی (اصول نظامیه اصول)
[illegible] و استانبول براساسه مستند اولمدیغی اولمشدر. اوکا کوره تصحیح
کیفیت جریانی رجا ایدرم. و نوتیه‌یه کز و ملحقاتنه موافقت اولنمق
مادده جهتنه تبعدار و ملتزم [illegible] حالده اوندن دخی خبردار
ایدلمسی موافق و مناسب اولور [illegible]

آقود قره جلدنی کا

[illegible] فرقه‌نا بورردو - ده‌کی ایو، مرخص انتخاب فنه‌کی اسنه‌ر بلدهه
شه‌دی به‌ بلیغ [illegible] دسا [illegible] جماعتی اعلامه‌
[illegible] بلیغ [illegible] بلیغ عبارت
اولوردم [illegible] اکوستمه‌ عمله‌ سلوبات‌لاز
اولیه‌ [illegible] اولیه‌ [illegible] اکوستمه‌ عمله‌ سلوبات‌لاز
اولیه‌ اوه‌ دارا، افنم مدیرنیک -

170 No. lı vesikanın açıklaması

Konyada İngiliz İrtibat Subayı da Erzurum Kongresini tıpkı Konya Valisi gibi mütalâa ederek bu hususda 2 nci Ordu Müfettişliği nezdinde yaptığı şifahî istizaha bu Müfettişliğin verdiği cevabı göstermektedir.

Sayfa 1

Vesika No. 170

Tezkire

7/8/35

Konya İngiliz Kontrol Zâbitliğine

Efendim

Geçenlerde bir mülâkatımız esnasında Vilâyatı Şarkıyyede in'ikadedecek bir Millî Kongre haberine istinaden o taraflarda ciheti askeriyece bâzı ihtilâl tertibatı mahsûs olduğunu söylemişdiniz. O zaman söylediğim gibi ciheti askeriyenin böyle bir tertibat Heyeti askeriyenin bu gibi işlere kat'iyyen müdahale etmediğini te'min etmekle beraber Kongre hakkında tahkikat yapmağa mecburiyet görmüştüm. Ahîren bu bapda bâzı malûmat istihsal edilmiş olmakla Bunun Vilâyatı Şarkıyyede in'ikadedecek bir Millî Kongre haberi üzerine Sizde böyle bir his hâsıl olduğunu zannediyorum. Ahîren bu Kongre hakkında Erzr Onbeşinci Kolordu Kumandanlığının Hariciye Nezaretine yazdığı telgrafnameden Müfettişlikçe malûmat hâsıl olmakla Zatıâlinizi tenvir etmeği vazifeden addederim. Şöyle ki:

Sayfa 2

Vatanın mâruz kaldığı ahval-i malûme dolayısiyle İstanbul'da (Vilâyatı Şarkıyye Müdafaai Hukuk-u Milliyye) Cemiyeti resmen teşekkül etmişti. Bunun vilâyatta birer şubesi vardı, ki ve bunları hükûmet biliyor. bunlar da bittabi' hükûmetin tahtı tasdikinde idi. İzmir'in, Aydın'ın haksız yere işgali nâgihanîsi ve vukubulan fecayi' ve Vilâyatı Şarkıyyenin Ermenilere verileceği şüyuatı ve Ermenilerin İslâmlara karşı yaptıkları mezalim ve tecavüzatın günbegün tezayüt ve hududumuza kadar sirayet etmesi ve Sıvas'a kadar geleceklerini bilâperva söylemeleri Vilâyatı Şarkıyye halkındaki havf-ü endişeyi artırdımış ve Vilâyatı Şarkıyye Müdafaai Milliye Cemiyetlerinden intihabolunacak murahhasları bir araya toplamağa mecbur etti etmiş. İşte bu maksatla Vilâyatı Şarkıyye ve Elviyei Müstakille Müdafaai Hukuku Milliyye Cemiyetleri namına intihap olunan murahhaslar Erzurum'a gitti gitmiş. Bu suretle teşekkül eden Kongre İdi Millî gününden itibaren hali in'ikat ve müzakerede bulunuyormuş. Kongre mâruf ve sahibülkelâm ve nüfuzuulemâ ve hukukşinasândan ve ricali mu'teberandan mürekkep bir hey'eti muktedire halinde olduğunu ve umum nazarında fevkalâde mazharı itibar bulunduğunu isbat etmiştir. Takip ettikleri gaye vatan ve milletin saadet ve selâmetini te'minden başka birşey değildir. Ve maksatlarını açık olarak hertarafa neşretmişlerdir. Bu içtimaında gayrikanunî bir hal ve ihtilâlkâr bir mahiyeti haiz olmadığını ve Kongreyi te'sis ve küşadetmek hususunda Kanunu Esasînin 120 nci maddesine istinat edildiğini hukuk ve kanunşinasân beyan etmişlerdir. Meşru ve kanunî olarak teşekkül etmiş olan bu Kongreye müdahale etmek için Onbeşinci Kolordu Kumandanlığı Erzurum Vilâyetiyle görüşmüş ise de müdahaleye bir hakkı kanunî bulamamışlardır. Bu vesile ile İhtiramatı Mahsusamın kabulünü rica ederim.

Hasan Tahsin

Salâhattin

Vesika No : 170

جمعه
۱

تذکره

خوبه افغان فوقرنده ی جلیله

۲۵/۸/۷

افغان ولایات شرقیه ده انعقاد ایده جاق بر مجلس توقنده جه استشاره
ایدلمکده در. بو حالده ناحیه ... انتخاب ایدیلیه جاق نمایندگانک محسوس اولدقلری
سوبجه ایله بر ... ولایات شرقیه ... فوقنده ... اورزه
... محسوس حاصل اولدیغنی ظن ایدیورم. اخیراً فوقنده خلق ایچنده اولان تخوفلر
ازاله ... مازیدن ... معلومات
حاصل اولمقده زاده عالیکزی تنویر ایتمکی وظیفه ده عد ایدرم. شوبله که:
(وطنک مدهش خسارتلرینی احوال سابقه طولیسیله استجواله (ولایات شرقیه مدافعه
جمعیتی) جمعیتی تشکیل ایتمشدر. بونلر ولایاتده بر شعبه دار ... ولایات
... ارزیابیه جمعیت ... اشغال ناکسلر ... ولایات
ارمیزه دیرلر که شیر عالی وارمیدل اسلامیره قارشی بایدیغی مظالم و تجاوزاتی
کوره بلکه ... وحدت و بر ... سایه ... و ... جمعیتی
بلاید و اسوی بلدی ولایات شرقیه خلقنده کی خوف و اندیشه یی آزالتیر.
و ولایات شرقیه مدافعه جمعیتی بندن انتخابه اولنه جق مرخصلری برابر
طوپلامق مجبوریتنده در. ایشته بو مقصدله ولایات شرقیه والیلری مستعفی
مدافعه جمعیتی نامنه انتخاب اولنان مرخصلری خوف ... بر
بر صورتله تشکیل ایدیلمه فوقنده عهده لری کوندرمه اعتبارات حالی انعقاد وقت اکره در
بولونیور فوقنده معروض

صحیح
٤

وصاحب الکلام ونفوذ علما و خوشنامانده و رجال معتبر اندن و کسب
بر شخص مقتدره حائز اولدقلری و جمع نظرنده قوه اداره مظهر اعتبار
بر صورتده اثبات ایتمشدر. نصب ایتدکلری غایه وطن و ملت سعادت و
سلامتنه نائل بندن باشقه بر شی دکلدر و مقصد اصلیمز اهالی رحمه طرفنده
نشر ایتمشدر. بو اجتماعده بر خانوده [illegible] جهاتی اولدقلری و موقف جلالتمز
و کشاد ایتدکلری خاطرات خانوده اساسنی ۱۲۰ نجی مادده اساسنا ایدیلمکلی
حضرت و خانوتشناسانه بیان ایتمشدر. مشروح و خانوتی اهالی رحمه
تشکل ایتمشدر اولاده بو موقف و به مداخله ایتمه ایچون اولدقجه فخر اردم
قوماندانلغی ارفرحم و بلاغه کوره و تکسه ایسوره مداخله برحمه خانوتی بولمامشدر.
بو صورتله اخراجات مخصوصه ملک قبولنی رجا ایدرم

[illegible]

[illegible]

171 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşanın Kolordusu bölgesinde bir tehlike vukuunda seferberlik ilânına kanunen salâhiyeti olduğuna dair vilâyetlere yaptığı bir tamim üzerine Mamuretülâziz (Elâzığ) Valisinin Dahiliye Nezaretine gönderdiği şifreyi göstermektedir.

Vesika No. 171

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Kalemimahsus

Mamuretülâziz Vilâyetinden alınan 21/Temmuz/35 tarihli şifreli telgrafnamenin suretidir

Onbeşinci Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşanın Onüçüncü Kolordu Kumandanlığından mübellâğ tamimi sureti aynen zîre nakledilmiş ve Mustafa Kemal tarafından dahi bu kabîl Hükûmeti Merkeziyeye muhalefet ve tehdidi havi şifrelerle müracaat tevali etmekte bulunmuştur. Gerçi merciim bulunan Makamı Sâmilerinden hiç birgûna tebliğ vukubulmadıkça böyle meçhulül'âkıbe teşebbüsata Vilâyetimizce mutavaat ve müşareket edilmiyeceği tabiî ise de ahvalin kesbeylemekte bulunduğu nezaket ve ehemmiyeti ve bunlara taraftar veyahut tehditten müteessir valilerin mevcudiyeti teemmül olunarak anagöre tedabiri muktaziye ittihazı zımnında arzı keyfiyete müsaraat olunur.

Suret

Bir tehlüke vukuunda seferberlik ilânına kanunen salâhiyetim vardır Meclisi Vükelâ kararıyle Harbiye Nezareti huduttan bir Ermeninin geçirilmemesi ve Milleti Muazzamai İslâmiyenin hertürlü taarruzdan vikayesi için iktiza eden tedabirin ittihazında serbestî itâsı suretiyle bu hakkı kanunîyi isti'male te'kiden müsaade etmiştir. Böyle olduğu halde Dahiliyenin Ali Kemal imzalı 26/Haziran/35 tarihli tamiminin Kolordu mıntakasındaki valilere dahi tebliğ edildiği maatteessüf haber aldım Bu tamimde memurîni hükûmete ve halkımıza kumandanlar tarafından verilen seferberlik emrine itaat etmemeleri bu fesadın önünü almak için ne yapılmak lâzım ise yapılmasını aksi halde o emri verenler gibi icra edenlerin de mes'ul edileceğini söyliyor derhal iptal edilmesini rica ederim Bu havalinin müdafaai namus ve hayatı uhdeme mevdudur Herhangi bir mıntakama taarruz vukuunda vereceğim seferberlik emrine her kim itaat etmezse ve fi'len ve kavlen işkâl ederse derhal Divanıharb Kararıyle mahv-ü ifna olunurlar Yüzbinlerce şühedamızın titrediği bu topraklar elden giderse Anadolunun başdanbaşa İslâm Mezarlığı olacağını herkesin bilmesi lâzımdır Bence hükmünden ziyade Cenabı-

hakkın gazap ve lâ'netinden korkulmasının icabedenlere tebliğ edilmesi rica eylerim Bu emir bilûmum zâbitana ve ahziasker şuabatına tamim edilmiştir.

Onbeşinci Kolordu Kumandanı
Kazım Karabekir

Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından berayi malûmat alınan 9/7/35 tarihli ve bilâ numara şifreli telgrafnamenin bir sureti berayi malûmat balâya çıkarılmıştır.

Harekât numara
1915

Vesika No: 171

داخلیه نظارتی

معروضه العزیز ولایتنه آنانه ۷۱ نمره‌لی ۲۵ تاریخلی شیفره‌نی تلخیصنامه‌سی صورتیدر

اردو بشنجی قول اردو قوماندانی کاظم قره‌بکر پاشانک اردو اوچنجی قول اردو قوماندانلغنه مبلغ تعیین صورتی عیناً
زیره نقل ایدیلمه و مصطفی کمال طرفنه دخی بو قبیل حکومت مرکزیه‌یه مخالفت و تهدید حاوی شیفره‌لر اجراءات
توالی ایتمکده بولنمشدر. کرچه مرجع بولنان مقام سامیدن هیچ بر کونه تبلیغ وقوع بولمه‌مشدر مجهول العاقبه تشبثات
ولا سیما جه مطاوعت و مشارکت ایدیلمه‌جکی طبیعی اولان اهالی کسب ایتمکده بولنان تراکت واهیه و بونلره طرفدار
ویا خود تهدیدنه متأثر و ایلان موجودیتی تأمین ایتمکده بولنان اهالی مذکوره تدابیر مقتضیه اتخاذی ضمنده عرضه کیفیت مساعیت
اولنور.

صورت

برتهلکه وقوعنده سفربرلک اعلانه قانوناً صلاحیتم واردر. مجلس وکلا قرارینه حربیه نظارتی حدودنه برارمنیه
کچیلماسی و ملت منظمه اسلامیه‌نک هر درلو تعرضنه وقایه‌یه ایچون اقتضا ایدن تدابیرک اتخاذنده بر بستی اعلانک
صورتیله بو صوره قانونی بر استعمال تأکید مساعده ایتمشدر. بویله اولدیغی حالده داخلیه‌نک علی کمال افندی ۲۶ حزیران
تاریخلی سیمنلی قول اردو منطقه‌سنده‌کی وایلاره دخی تبلیغ ایدیلدیکی مع التأسف جزآدم بو تعمیده مأموریه حکومت
وخلقنده قوماندانلر طرفندن دیلانه سفربرلک امرینه اطاعت ایتمامکی بوحسابدن اوکی آلمه ایچون نه یاپلمه
لازم ایسه یاپلمسی عکسی حالده اوامری ویرنلرکی اجرا ایدنلرک ده مسئول ایدیلمه‌جکی سویلنمش و حال ابطال ایدلمز
رجا ایدیلمش بو حوالینک مدافعهٔ ناموس و حیاتی عهده‌سنده موجود عدد هجومانکی بر منطقه‌نک قوصه وقوعنده دیره‌جکی
سفربرلک امرینه هرکیم اطاعت ایتمز ایسه و فعلاً وهم قولاً اشکال ایدر ایسه ایجاب دیوانه حرب قرارینه محولاً اجرا
اولنور. لرینوز بیلکه جه شهادتلرک تنزه دیکی بو طویراقلرده کیدر ایسه اناطولینک باشنه باش اسلام مزارلغی
اولمق حقی هرکسه بلیمس لازمه‌سنجه مکلفه زیاده جنابحق غضب ولعنتنه قوتلنمش ایجاب ایدیلمه
تبلیغ ایدلمسی رجا ایدیلمش بو امر بالعموم ضابطانه واخذ عسکر شعباتنه تعمیم ایدلمشدر.

اردو بشنجی قول اردو قوماندانی
کاظم قره‌بکر

اردو بشنجی قول اردو قوماندانلغنه برای معلومات آنانه ۲۵/۷/۹ تاریخلی و بلا نمره شیفره‌نی تلخیصنامه‌سی
[illegible] برای معلومات بالاده چیقارلمشدر. حرکات نمره‌سی
۱۹۱۵

172 No. lı vesikanın açıklaması

Mamuretülâziz Valisinin 171 No. lı vesikayı teşkil eden şifresi üzerine Dahiliye Nezaretinin Harbiye Nezaretine gönderdiği tezkireye aittir.

Vesika No. 172

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Kalemimahsus
7200
103

Ş. 1

31/7/35

R. P.

Şevket

Mahrem ve müstaceldir

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Devletlû Efendim Hazretleri

Bir sureti leffen takdimi huzuruâlileri kılınan Onbeşinci Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşanın hür Mamuretülâziz Vilâyetinden tebliğ olunan tamiminden keyfiyet müsteban buyrulacağı üzere ötede beride ve alelhusûs Anadolu'nun havalii şarkıyye ve şimaliyyesinde devletin menafii âliyesiyle hiçbir suretle kabilitelif olmıyan ve gayet vahîm aksül'ameller ihdas etmesi kaviyyen melhuz bulunan harekâtı hodseraneye ictisar edenler çoğalmakta ve dövletin şu sırada esasen pek de zinde olmıyan silâh ve satveti Mustafa Kemal Paşa, Rauf Bey ve Kâzım Karabekir Paşa gibi birkaç kişi tarafından te'mini şöhret ve idamei nüfuz yolunda suiistimal edilmektedir. Netayici muzırrası kabili inkâr olmıyan bugibi ahvale nihayet verilmek üzere Meclisi Vükelânın mukarreratı ahîresi dairesinde icabedenlere tebligat ve ihtaratı müessire icrası babında emrüferman hazreti men-lehül-emrindir.

Zilkade 337 ve / Temmuz / 335

Mehmet İhsan

Dahiliye Nazırı
Âdil

Zilkade 337 ve / Temmuz 335

Şube 1
4520

Erkânıharbiyei Umumiyeye / minh

2/8/35 I T

Vesika No : 172.

داخلیه نظارتی

٧٢١٠

١٠٢

حربیه نظارت جلیله سنه

٢٥/٧/٢١

مورخ پنجشنبه

دولتلو افندم حضرتلری

برصورت لفاً تقدیم حضور عالیلری قلنان اوبشنجی قول اردو. قوماندانی کاظم قره بکر پاشانك صحورة العزیز ولایتنده تبلیغ اولنان تعمیمنه کیفیت مشابه بورید جنبی اوزره اونه ده بریده وعلی الخصوص اناطولینك حوالی شرقیه وشمالیه سنده دولتك منافع عالیه سنه هیچ برصورتله قابل تألیف اولمایان دغایت وخیم عکس العمل احداث ایتمسی قویاً ملحوظ بولنان حرکات خودسرانه یه اجتنابایله هیچ غالمقده دولتك شوحرده اساساً بله ده زنده اولمایان سلاح وسطوتی مصطفی کمال پاشا، رؤف بك وکاظم قره بکر پاشاکبی برقاچ کشیلرنك تأمین شهرت وادامهٔ نفوذ یولنده سوءاستعمال ایتمکده در. نتایج مضره سی قابل انکار اولمایان بوکبی احواله نهایت ویرلمك اوزره مجلس وکلانك مقررات اخیره سی دائره سنده ایجاب ایتدره تبلیغات واخطارات مؤثره اجرای بابنده امر وفرمان حضرت صدر الاعظمدر. ١ دی کمون سنه ٣٧ و ١ محرم سنه ٣٧ داخلیه ناظری

١

٤٥٢.

٢٥/٨/٢١

173 No. lı vesikanın açıklaması

İngilizlerin Şam'dan Halep istikametinde kuvvet kaydırmakta ve Zaho'daki kuvvetlerini takviye etmekte ve Urfa Mutasarrıflığı dahilindeki demiryolu istasyonlarına bol miktarda erzak yığmakta olduklarına dair alınan haberler üzerine Harbiye Nezaretinin Sadaret Makamına bu hususdaki mütalâalarını iblâğ eden yazılarına aittir.

Vesika No. 173

Şube 1
4705

Yazıldı Kenan
9/8/335
7/8/35

Makam-ı Sadaretiuzmâya

Üçüncü Ordu Müfettiş Vekili İngilizlerin Şam ile Halep arasında nakliyatı askeriye yapmakta ve Urfa Livası dahilindeki şimendifer istasyonlarına külliyetli erzak iddihar etmekte olduklarının istihbar edildiğini; Onüçüncu Kolordu Kumandanı da Zaho'daki İngiliz kuvvetlerinin tezayüdünü bildiriyor. Bu haberlerin derecei sıhhati meçhul ~~olmakla beraber~~ olup tahkik ve mümkün olduğu kadar tevsikı Onüçüncü Kolorduya yazılmıştır. Böyle bir tecemmü' vâkı ise bunun maksat ve hedefi Diyarıbekir ve havalisi ile ~~Bitlis~~-Siird Livasının istilâsı ve bu istilânın belki de daha şimale doğru tevsii olabileceğinden bu istihbaratın ~~resmî ve gayr-se~~ vesaiti saire ile de tevsikı ve tahakkuku takdirinde vukuu muhtemel harekâtı askeriyeye ve netayici melhuzei siyasiyesine karşı tedabiri muktaziyenin ittihazı ma'razında keyfiyet nazarıdikkat-i fahîmaneye arzolunur Olbapta.

Burhanettin **Basri** Kâzım **Mehmet Hâdi**

Vesika No : 173

دقیقه : ساعت	تاریخ	محل :	نجی رابور	کوندرن :
			کوندرلمشدر	٤٧٠٥
	٢٥/٨/٧		واصل اولمشدر	

آدرس ٢٥/٨/٧

مقام صدارت عظمیه

اوچنجی اردو مفتشه وکیلی انقره‌دن شام ایله حلب اردو منطقه‌سنده تعلیمات عسکریه‌سی پایه‌سنده و اردو لوای داخله‌سنک شمدوفر استسیونلرینه کلنلری ازاله ارخار ایتمکده اولدقلرینه استنادا ایدیکنی بر اردو چنجی قوماندانی ده زاهوره‌ک انقره قوماندانلیغی تزایدینی بلدیریور. بو خبر لزومی ریاست محترمه‌سی اولویت تحقیق [redacted] وجهله اولنمق قدر توثیقی اوزره چنجی قوماندانلیغه ارسال نایلشدر. بو بابده بر تحری واقع اولسه بونک مقصد و هدفی دیار بکر و هوالیسی ایله [redacted] سعرد لوازمات استلامی و بو استلامات بلکه ده دها شاید طوغری توسیعی اولمق جهتله [redacted] بو استخباراتک [redacted] وسائط سائره ایله ده توثیقی و تحققی تقدیرینده وقوعی محتمل حرکات عسکریه و نتایجی ملحوظ سیاسیه قابش تدابیر مقتضیه‌نک اتخاذی مدعنده کیفیتی نظر دقت

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

[redacted]

174 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin İngilizlerin 173 No. lı vesikadaki askerî hazırlıklarının tevsikı hakkında XIII ncü Kolordu Kumandanlığına verdiği emre aittir.

Vesika No. 174

Şube 1
4696 **7/8/35**

Diyarıbekir'de — Onüçüncü Kolordu Kumandanlığına — şifre

Müstaceldir

Üçüncü Ordu Müfettiş Vekili İngilizlerin Şam ile Halep arasında nakliyatı askeriye yapmakta ve Urfa Livası dahilindeki şimendifer istasyonlarına külliyetli erzak iddihar etmekte olduklarının istihbar edildiğini bildiriyor. Fevkalâde mühim olan bu haberin ve Zaho'daki İngiliz kuvvetlerinin tezayüdü haberinin tahkik ve tevsikı ile istihsal edilecek malûmatın sür'ati iş'arı mercudur.

Erkânıharbiyei Umumiye Şube 1
4696

Bürhanettin **Basri** **Kâzım** **Mehmet Hâdi** **Tâha**

Nâzım **Mehmet Hidayet**

Şifre edildi
10.Ağustos.35
imza

Vesika No : 174

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
١ / ٤٢٩٢	واصل اولمشدر			

آدرس ٢٥/٨٧

وبایدره - اوداوچی قوقهاره قوماندانلغنه - شفهی

شفهی -

اوچی اوزره مفتشه وکیلی انکیزلر شامل ایله حلب اوسنده نفسانیه عسکریه بایقده واوزره لواسی داخلنده کی شمندوفر استاسیونلرنی کلیتی ایله اوردانیکه اولدقدنلی اتخاذ ایدلدکنی بلدیریور. فوقالاده مهماوله بوخوصی و زاهوره کی انکیز قوتلرنی زاده بی خدمتی تحقیق وتوثیق ایله استحصال ایدیلجه معلومات سعت اشعار بیورلسون -

انکیز حربیه شعبه ٤٢٩٢

مصادله -

175 No. lı vesikanın açıklaması

XIII ncü Kolordu Kumandanının 174 No. lı vesikayı teşkil eden Harbiye Nezaretinin emrine, verdiği karşılığı göstermektedir.

Vesika No. 175

Diyarıbekir'den

Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

C. 10/8/35 ve 4696 şifreye

1 — Beyrut ile Halep arasındaki nakliyatı askeriyenin mahiyeti tamamiyle anlaşılamamıştır. Mamafih İbnissuud'un Maan'a kadar geldiği hakkındaki ihbarat ve Halep'de bulunan süvari kolordusu karargâhı yerine bir fırka karargâhının kaim olduğunun bir muhabereden istidlâl edilmesi bu nakliyatın şimalden cenuba doğru icra edildiği ihtimalini te'yidetmektedir. Urfa Livası dahilindeki şimendifer istasyonlarına erzak iddihar edildiği haber alınmış ise de son günlerde bu erzakın fukara ahaliye Ermeni eytam ve arâmiline tevzi edilmeğe başlandığı anlaşılmıştır. Ayıntap Birecik Urfa ve Tilliebyaz'daki İngiliz kuvvetlerinde bir tebeddül olmadığı gibi henüz bir hareket istihzaratı hissedilmemiştir. Yalnız Birecik Urfa yolunun tamir edildiği Urfa Karaçorun yolunun keşfedildiğini Urfa'dan gelen jandarmalar söylemiştir . . S Y Ç H ile Nusaybin arasında Tellühamidî mevkıinde İngilizler tarafından tesis edilen jandarma karakolu aşâirin mütemadî tecavüzatı üzerine kaldırılmıştır. Zaho'daki kuvvetlerin tezayüdü hakkındaki haber teeyyüt etmemiştir. Elyövm Zaho'da bir alay iki bölük piyade ile birkaç top olduğu tahmin edilmektedir. İmâdiye vak'ası üzerine İngilizlerin İmâdiye aşâirine karşı bir te'dip harekâtı hissolunuyorsa da bu hususda henüz kat'î ve sarih haberler alınamamıştır.

2 — Hertürlü ahval hakkında emîn ve seri' haber alabilmek için bu maksatla ve ücretle âdemi mahsusların istihdamı lâzımdır. Bu babda tahsisat itasını istirham eylerim. Harekât 2147 numaralıdır.

13/Ağustos/35 **13 ncü Ko. K.**
Cevdet

Aslı 2 nci şubeye verildi 16 minh D.

16/8 T I II

Vesika No : 175

دیار بکر دن

جبهه نفعه‌نه مورود تلغراف‌در.

۲۰ / ۸ / ۳۵ و ۴۶۹۶ نمره‌لی

۱ - بیروت ایله حلب اره‌سنده‌کی نقلیات عسکریه‌نک میاچی تمامیله اکلاشیلمامشدر. مهاجم ابه‌السعود مصانه قدر گلدیکی حقنده‌کی اخبارات وجهله بوحاله سواری قوللاندرلمق ذاتاً جهتی بر وقته قدر کاهلک قائم اولیغنک رنجاره ویه استدلال ایدلمکده بولنقلیاتک شمالده جنوبه دوغری اجرا ایدلدیکی احتمالی تأیید ایتمکده‌در. اورفه لواسی داخلنده‌کی تحدوف اشتباهوندن ازاله اوخار ایدلدیکی خبر آلنمه‌ایله‌ده حول کوندرده بولنان قلک فقرا اهالی ایچون ایتام و ارامله توزیع ایدلمکده باشلاندیغی اکلاشیلمشدر. جناب بیره‌جا اورفه والیسنده‌کی انگلیز قونسولنه بر بدل ادلیغی کی لهجه‌نه حرکت استخباراتی حسن ایدلمشدر. بالکز بیره‌جا اورفه‌یولنک تعمیر ایدلدیکی اورفه چورو ویولنک کشف ایدلمکده اورفه‌ده کله‌ناندار اولسیله‌مشدر. ... ایدنصیبه‌ده سنده تحمیلی موقعنه انگلیز طرفنه تأسیس ایدیلان زاندارمه قوه‌سی عشایرک سماده

بحاوزات اوزره قالدیرلمشدر. زاخموده کی قوتلرن زایدی حقنده کی خدماتی
ایتمامشدر. البوعلم زاخموده یرالوی ایتی بوکن یاده ایدرقاه حلوب اولدیغی
تحمیه ایدلمکده در. عمادیه وقوعی اوزره انکلزلرن عمادیه شهارینه قارشی
رتاریب وماذ حس ایلیورسرده بوحقده هنوز قطعی وجهه خبدار اولنمامشدر.
٧- هودره لو احوالاحقنده ایسه وسریع خبر الرلمیه ایچون بوحقده لازم کلن تدابیر آدم مخصوصلرن
استخدام اولنمشدر. بو بابده تفصیلات انقره استحکام ایدرم حالا ٢٤٧ نومرولی

١٢ حسن شکی

٢٢ ح

حودت

١٨٦

اصلنه دولیه ٢٦٠

176 No. lı vesikanın açıklaması

İngiliz Başkumandanlığının "yakında Anadoluya göndermesini tasarladığı İngiliz birliklerinin iskânını temin için Tuzla'daki barakaların kendilerine teslimine dair" isteği üzerine Harbiye Nezaretinin Sadaret makamına gönderdiği tezkireyi göstermektedir.

Vesika No. 176

Tebyiz edilmiştir
16/Ağustos/335 Mehmet İzzî
13/8/335

1 inci Şube
4818

Sadaretiuzmâya

9/8/35 tarih ve 4705 numaralı tezkirei âcizime zeyildir

İngiliz Başkumandanlığı Karargâhından mevrut bir tezkirede [yakında Asyayisuğra'ya sevkini tasavvur ettiğim İngiliz kıtaatının iskân ve ibatesini te'minen Tuzla'daki barakaların 18/Ağustos/335'de İngiliz memurlarına teslim edilmesini talebe mecburum] tarzında bir ifade ~~vardır~~ mevcuttur.

9/8/35 tarih ve 4705 numaralı tezkirei âcizîde İngilizlerin Zaho'da kuvvet toplamalarından ve Halep'e doğru yaptıkları nakliyat ile Urfa Livası dahilindeki şimendifer istasyonlarına erzak iddiharından Diyarıbekir Vilâyetiyle Siirt Livasını işgale müteveccih bir hazırlığın istidlâl olunabileceği arzolunmuşdu. Bu defaki tezkirede Anadolui Suğra'ya İngiliz askeri sevkı sarahaten bildirildiğine göre memleketin muhtelif mahallerinin bir işgal karşısında kalacağı anlaşılmaktadır. Nezareti âcizînin bu hususda hiçbir malûmatı bulunmadığından nezdi Fahametpenahîce bir malûmat mevcûdise icabeden evamirin i'ta olunabilmesi için tenvir buyrulmaklığımızı ~~veyahut~~ aksi takdirde bu işgalin önüne geçmek için tedabir-i saibei Vezîr-i Efhamîlerinin bîderiğ buyrulmasını arz ve istirham eylerim.

Basri **Kâzım** **Mehmet Hâdi**

Vesika No : 176

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
تبیضه ایدلشدر	کوندرلمشدر			
۲۲/۸/۲۵	واصل اولمشدر			

آدرس ..... صدارت عظمیه

۲۵/۸/۹ تاریخ و ۲۷۰۵ نومرولی تذکره عاجزیه ذیلده

انگلیز باسه قومانداننی تراکی حقنده صدور بر تذکره ده [بقیه ده آسیای صغریه
سواحلنی تصرف ایتدیکی انگلیز قطعاتنک اسکله و اماکنی ناگهانی طوزلاده کی باراقلرک ۱۸/اغستوس
ده انگلیز ناوارلرینه تسلیم ایلمش طلب ایجوب] طوزنده بر قاده [redacted] موجود در .

۲۵/۸/۹ تاریخ و ۲۷۰۵ نومرولی تذکره عاجزیده انگلیزلرک زاهو ده قون طوپلاندقلری
و جبل طوغری یاپدقلری نقلیات ایله اورفه لوای داخلنی تمدوخ استیرلرینه ارزاد ادخال ایتدکلری
دیارکرلو بنیه سعد لواسنی اشغاله متوجه بر حاله قالقمش اسدلول اولنیه قاچی عرضه اولنمش
ایدی . بو دفعه کی تذکره ده آناطولی جنوبیه انگلیز عسکری سوق و حرکت ایدیلدیکی کوره
مختلف محلرینک بر اشغالی تاریخنی قابل حقی آکلاشیلمقده در . نقدرت عاجزیه
بو خصوصده [redacted] بر معلومات بولنمدیغندن نزد فخامتناهیجه بر معلومات موجود ایسه ایجاب ایدیه
اولمق اعتبار اولنیلمی ایچون تنویر بیورلمقلغی [redacted] بو اشغالک اوکه نجمن
ایچون نتایج حائزه و ذیر اهمیتدنبا بیرنج بیورولمق مرحمه و اثر حلم ایدیم

رجا طلب

177 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanının Trabzon Vilâyetine muhtelif kanallardan sokulan Ermeni muhacirleriyle Rum çeteleri hakkında Harbiye Nezaretine verdiği bir raporu göstermektedir.

Vesika No. 177

Kısım 2 3/Ağustos/35
M/2926
2 nci Şube
3318

H - Al: 1
3/7/335

Erkânıharbiyei Umumiye
Dairesine 2/8/35
Şevket

Ş.
3/Ağustos/1335 **2 K. 2. - 8**

Erzurum'dan

Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

1 — Trabzon Vilâyetine kabul edilen muhacirlerle beraber birçok Ermeni genclerinin de geldiği anlaşılmıştır. Trabzon kasabası içinde dokuzyüz ellibin ikiyüz Ermeni genci bulundurmuş. İşbu Ermeniler Amerikan İaşe Hey'eti meyanında bulunan dört zâbitle Amerika Konsolosu Kamil'e tarafından Trabzon'a gelen büyük rütbeli bir zâbit olduğu istihbar edilen Konsoloshaneden idare edilmekte olduğu bildirilmektedir.

2 — Muhacir kıyafetinde Trabzon'a toplanan birçok çeteci Rumların Yunan Salibiahmeri meyanında bulunduğu rivayet edilen on iki Yunan zâbiti tarafından idare ediliyormuş Santa köyünde bir içtima yapılarak bâzı mukarreratta bulundukları da işidilmiştir.

3 — Batum'dan dört yüz Rum çetesinin 27/7/35'de hareket ettiği ve hangi sahile çıkacakları anlaşılmadığı bildirilmektedir.

4 — Trabzon Vilâyetinin hiçbir kayıt ve şarta tâbi tutulmıyarak rasgeleni muhacir namiyle kabul etmesi memleket için felâketler tevlidedecek ve vukuatlar tevlidedecek ve vukuatlar ihdasını ihtar etmeğe çalışan çetelerin ve şakîlerin dahil-i memlekete girmesine sebebiyet vermiştir. Birkaç def'alar vilâyetin bu hususa dikkati celbedilmiş, müteyakkızâne ve müdebbirane hareket edilmesi rica edilmiş ve Valinin Mümessillerden pek ziyade çekinerek hareket a y t Trabzon'un Rum ve Ermeni komitecilerinin sokulmasını intaç etmiştir. Bu hal böyle devam ederse Trabzon'da da bir İzmir hâdisesinin tekrar etmiyeceğini te'min edecek delil yoktur. 30/Temmuz/35

XV nci Ko. K.
Kâzım Karabekir

H-Al: 1
3-7-335
25/8/2
2967

[illegible]

[illegible]

١ - طرابزون ولایتی قبل ایدیلمه‌سی ارزوجه ایچون بیلمه‌ده کلدیکی اکلاشیلمشدر. طرابزون
قدر ایچنده اهمیتلی بر ایلیمز ایکن ایچون بولندیغی حالده ایشو امنیت ارتقا
اعمالی ایچنده بولنمامشدر. خصوصاً ارتقا قونسولوی قبل الحرب طرابزونه
کلمه‌یوب رته‌ده مرابط قالدیغی استحصال ایدیلمه‌سی قونسولخانه‌نه اداره ایدیلمکده قالدیغی
بلدیریلمکده‌در.

٢ - طرابزون طوپلانه‌سی ارزوجه جه‌جه وصل بولنمامسی سبب احوی مانده بولندیغی
حالده قیاقتنده طرابزون طوپلانه‌سی خاطر اداره ایدیلوجه سانط گوینده‌ر لعتماع
رایت ایدیلمه‌ی و بر ایکی بولنمامسی خاطر طرفه اداره ایدیلوجه سانط گوینده‌ر لعتماع
بایلدیجه حالا مقدرانده بولنمقدیغی ده ایتسیه‌لمشدر.

٣ - باطومده ریجون روم جه‌سنه ٢٧ر٧ر٢٥ ده حرکت ایدیلکی وجهانه سابقه جه‌جه‌دی
اکلاشیلمش بلدیریلمکده‌در.

٤ - طرابزون ولایتنه تهیه رشید وترطانا بولطوبنجه رجه‌سنه کلنی وهاوامه قبول ایتمی مملکت
ایچون فیلکتد تولید ایده‌جک دوقوعاتدن تولید ایده‌جک دوقوعاتدن احتراز اخطا ایتمکجه‌لشمانه
بذل وسعدن داخی محلکز کرمسه سبب ویرمشدر. [illegible] وجه‌ده بولنمامسی وقتجه
ایلیه متقضانه ومدار حرکت ایلمه‌جکدر. والبته محلدن دخی بر [illegible] حرکت ایده‌جک
طرابزون روم ایچی جه‌جه‌ده موقعنی اتا ایلیه‌جکدر. [illegible]
حادثه‌لرده ایچی جه‌جه‌ده تامین ایده‌جک دلیل یوقدر.

[illegible]

178 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanlığının 177 No. lı vesikayı teşkil eden şifresi üzerine Harbiye Nezaretinin Hariciye ve Dahiliye Nezaretlerine gönderdiği tezkirelerin suretini göstermektedir.

Vesika No. 178

H Al: 1 / 2 - 8 - 335 — **M / 2986**

2 nci Şube — **4/8/35**
3318 — **2/Ağustos/35**
Şube 2 **Mütareke**
Kısım 2

Hariciyeye

Dahiliyeye

Trabzon Vilâyetine mütemadiyen gelen muhacirler hakkında XV nci Kolordu Kumandanlığından mevrut 30/Temmuz/35 tarihlû şifre sureti ehemmiyetine binaen aynen takdim kılınmıştır.

Memaliki Osmaniyeye dahil olan gayrimüslim muhacirler meselesi bugün için âzami ehemmiyet atfedilecek bir şekle girdiğinden ve esasen bunun muhaceretin tahdidine mütaallik olarak Meclisi Vükelâca ittihaz edilüp Dahiliye Nezareti Celilesinden, Nezareti âciziye bildirilen mukarreratın tatbikı maksada hâdim olacağından gerek bunun mukarreratın temamii ~~tatbikı~~ infazı için vilâyeti mezkûreye evamiri lâzime i'tası ve gerekse ayrıca bu vaz'iyeti ıslah edecek tedabirin ittihazı rica olunur.

Muzaffer **Kadri** **Kâzım**

Vesika No : 178

H - Al : 1

کوندرن :	نمبری ومیعوث	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
۲۲۹۸	کوندرلمشدر	۲۹۸۲ حاجه لو	۲۰/۸/۴	
مسلم جمعیت فابکه	واصل اولمشدر	داخله یه	۲۰/۸/۴	

آدرس .....

غزنی ولایتنه محاربه کله مربوط اوقاف ۱۵ جه
اردوی نه تعلق بوردی ۲۰/غور/۲۵ تاریخلی
شفره صورتی اسحاقیه نه اعتبار ایدیلمیه قلنمشدر
مطالب عالیه یه داخل ولایت غزنی مربوط مسئله سی
بولکوره اکر اعلی الحضرت عطف ایدیلسه
بر شکله کرد کیدیلسه واسانبولده تجدیدنه مبعوثان
اعضالری مجلسی دعوت اولنارق ایدیلسه داخله
نظارتنه جلب بیورلنه عاجزانه تدبیر مذاکره نظارتی
دیدیکه حادثه نی صندوق کرک بونلر مذاکره تمامی
اوضاعی اعلیحضرت ولایتمز مذکوره یه اولاد اعطا سی

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس

وارکسه ایرصاق بوصاحبی اعلام ایدهجاق تدارک
آنجازی اولونو.

مقصد

179 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanının Erzurum Kongresi hakkında Harbiye Nezaretine verdiği nihaî raporuna dairdir.

Vesika No. 179

H - AL 1
6/8/335

Şevket

Erzurum'dan

Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

Kısım 2 Mahrem olmalı *9/Ağustos/35*

Erzurum Kongresi hakkındaki son mâruzatımıza ahval ve vaziyeti âcizane tenvire müsareat ve bununla büyük bir vazife ifa etmiş olduğumu zannediyorum. Bu münasebetle de tekrar arzediyorum ki Vilâyatı Şarkıyye Erzurum Konresi şarkî eyalâtın milleti toplamıştır. Elyövm yetmiş kadar âzayi millîye Erzurum'da hali içtimada bulunan Kongre Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey henüz İstanbul'da iken ve hattâ buraca isimleri bile işidilmemişken büyük bir hunîn tehlükelerin vukua geleceğini muhakkak addeden şarkî eyalâtın halkının karar ve teşebbüsleriyle vukua gelmiştir Bu toplamışta siyasî veya şahsî hiçbir te'sirin mevcut olmadığı kat'iyyetle anlaşılmıştır. İntibahını sureti kat'iyyede felâketten alan milletin ruhundan kopan bir heyecan ve kuvveti ecanip bir iki şahsa atfetmek suretiyle milletin ruhü mevcudiyetini setr-ü inkâr tarikini iltizâmile kendi milletini iğfal ve bu suretle menafiini tevsi' ve te'mine çalışıyor Vatan ve milletimiz için telâfisi gayrimümkün zararları bâdi olan bu tarzı telâkkinin bizzat hükûmetimiz tarafından dahî bilinmiyerek kabul ve ısrârile amâl-i ecanibin teshil edildiğini görmek umûmu me'yus ve dağdâr etmektedir Şark Vilâyatında endişei hayattan doğmuş olan bu cereyanı millînin inkişafına ve hâlihazırına Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Beyin zerre kadar tesirleri olmadığı ve ahîren Kongreye herkes tarafından bir hürmet ve tâzimle kabul edilen bu iki zatin mevkii siyasîmizi daha ziyade müdrik olmalarından bil'âkis hükûmetimizin mevkiini düşünerek mevcut Kuvayi Millîyeyi daha sakin ve müdebbirane bir şekle irca'la hüsnüidare ettikleri alenen görülmektedir Binaenaleyh gerek Kongrenin heyeti umumiyesi ve gerekse Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey hakkında Dahiliye Nezaretinden vilâyetlere yazılan tamimler efkârı umumiyede hüsnütesir yapmamıştır. Endişei namus ve hayattan mütevellit cereyanı millî haligaleyanda olup teskini ve efkârın tatmini için yegâne çare ancak Meclisi Millînin hemen ve bilfiil toplanmasının te'mini olduğu ve batî davranıldığı takdirde vakayii millîyyenin kendikendine bu gayeye varacağını nazarı Fahîmanelerine arzeylemeği lâzimei vazife adderim Çünkü burada meşhut ve mahsûs olan efkârıumumiye Millêtvekille-

rinin kanaat ve tasdikine ıktiran etmiyecek herhangi bir siyaset ve mukarreratın şayanıkabul ve payidar olamıyacağı ve bu azîm ve tarihî mes'uliyetin mahdut birkaç zatin dûşü hamiyyetine tahmilinden efkâr ve arzuy-ü milliye istinat ettirilmesi merkezindedir Ve hattâ eğer şeraiti hâzıra içinde Meclisi Millînin Dersaadet'de kuvayi ecnebiye karşısında toplanması mahzurlu görmek yüzünden bdvz mihimmei meşruta şimdiye kadar tehir buyrulmuş ise Anadolu'nun Babıâlice tasvip ve Nezdi Ülyayi Cenabışehriyarîde irade buyrulacak bir mahallinde toplanması söz verildiğinden bile söylenmekte olduğu sırf saikai vatanperverî ve vazifei mevkıam dolayısiyle arzeyliyorum 6/Ağustos/35

Üçüncü Ordu Müfettiş Vekili

Kâzım Karabekir

K.

Vesika No : 178

H - Al 1 / 6-8-335

[illegible]

[illegible] ۲۵/۹/۳۲

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

180 No. lı vesikanın açıklaması

3 ncü Ordu Kumandanlığına Abdullah Paşanın tâyin edileceğini haber alan XV nci Kolordu Kumandanının Harbiye Nezaretine gönderdiği şifreyi göstermektedir.

Vesika No. 180

Kısım 2 Mahrem — **Gayet aceledir**

Muamelâtı Zatiyeye aittir — **Bahri**

14/Ağustos/35

Erzurum'dan:

Harbiye Nezaret-i Celilesine mevrut şifredir

14/Ağustos/1335

Üçüncü Ordu Kumandanlığına Abdullah Paşa Hazretlerinin tâyin buyrulduğu hakkında henüz Nezaret-i Celilelerinden bir emri tebliğ vâkı olmamış ise de pek ziyade şayanıdikkattir ki Müşarünileyhin işbu memuriyete tâyin olunduğu şayi olması efkârıumumiye üzerinde pek fena tesir yapmış ve bu âsar gündengüne artmakta bulunmuştur. Çünkü İzmir hâdisei meş'umesinden evvel Ali Nadir Paşanın İzmir ve havalisi Kumandanlığına tâyini ve o feci safhada Paşanın uğradığı ve uğrattığı akıbeti pek hassas bir surette takibeyliyen ordu mensubîni ile ahali R Y N zümrei ricalden ma'dut ve evvelce de Dördüncü Ordu Kumandanlığında iyi bir şöhret bırakmamış olan Abdullah Paşa Hazretlerini de bu havalinin Ermenistan'a kaptırılmasında bir mukaddimei zaıf ve şaamet ad ve telâkki etmektedir Binaenaleyh artık zamanile hayat ve namus karşısında ve pek hâd bir devir içinde olan işbu mıntakai vatanda Müşarunileyhin icrayi memuriyetine imkân ~~olmıya~~ olamıyacağını ve aksi takdirde kendileri için daha müşkül vaziyetler tahaddüs edebileceği cihetle gerek Müşarünileyhin ve gerekse bu kabîl zevatı, endişesiyle çırpındığı şu zamanda vatan ve millet için tehlikeli olacağını arzeylemek gerek Müşarünileyhin vikayei şeref ve haysiyeti ve gerek ahali ve ordunun yâr-ü ağyâre karşı irtibatsız bir şekilde görünmemesi için muktezay-i vazifemden addeylediğim mâruzdur.

13/Ağustos/35 — **XV nci Ko. K.**
Kâzım Karabekir

Vesika No : 180

٥٠

سری حرم

ارجوحه :

غایت مجدد :

معالیه زاده یه عائد در. ٢٥/٤/١٣٤

١٤ آغستوس ١٣٣٥ حربیه نظارت جلیله سنه مورود سیغده در.

ادرنه اردو قوماندانلغنه عبدالله پاشا حضرتلرینك تعیینه بورلدیغی حقده صنوف نظامیه جلیه لرینه برامر تبلیغ واقع اولمامسایدی ده یك زیاده شایانه دقت دکل شاید ایلك اشبو مأموریت تعیینه اولندیغی شایع اولمسی افکار عمومیه اوزرنده یك فنا تأثیر یاپمیه بو آثار کوندن کونه آرتمقده بولنمشدر. چونکه ازمیر حادثه مشئومه سنده اول علی نادر پاشانك ازمیر دعوالیسی قوماندانلغنه تعیینی و ادنه جیوار صفحه ده پاشانك اوطرادیغی دارغاتیغی لاقیدی یك حساس بر صورتده تعقیب ایلیان اردو منسوبینی ایله اهالی رعیه نه زحمه حالده مصدود و اولجه ده درینجی اردو قوماندانلغنه آلی بر سلاحه برافمسه اولان عبدالله پاشا حضرتلرینده بو حوالینك ارمنستان قایه بولسنده بر مقدمه ضعف و شامت عد و تلقی ایتمکده در. بناء علیه ارتقه زمانیله حیات و ناموسی قایغوسو ویك عادی بر دور ایچنده اولان اشبو منطقه وطننده شاید ایلك اجرای مأموریت امکانه اولمیه جقی و کمسی تقدیر ده کلزیلی ایچون دها مشکل و ضعیف تحدث ایده بیله جکی جزئی کورن شاید ایلك ترك بو قبیل زوالی اندیشه سیله چیرپینیغی شو زیانده وطن و ملت ایچون نهایتلی اولجقی عرصه ایلمك کرك شاید ایلك وقایه ترك دیجکی و کرك اهالی و اردونك یاره دانیاره قاشی ارتباطی بر تحکیم کورو نخامی ایچون مقتضای وظیفه مدن عد ایدیکم سودجه در.

٢٥ تموز ١٣٤

٢٥ ده

کاظم قره بکیر

181 No. lı vesikanın açıklaması

Sıvas'daki III ncü Kolordu Kumandanının, İngilizlerin Samsun'a bir çıkarma yapacaklarını muhtemel gördüğü hakkında Harbiye Nezaretine gönderdiği şifre ile Samsun'daki 15 nci Tümen Kumandanının bu hususda III ncü Kolordu Kumandanlığına verdiği malûmatı göstermektedir.

Vesika No. 181

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
31/8/35

Sıvas'dan Harbiye Nezaret-i Celilesine mevrut şifrenin hallidir

Asayişe mütaallik dakika tehiri gayricâiz

Samsun'da bulunan 15 nci Fırkadan şimdi alınan şifre ile yazılan cevap suretleri zeylen arzolunmuştur.

Samsun'da haric-i şehirde bulunan askerî pavyonları kısmıazîmi İngilizlerin talebi üzerine kendilerine verilmiş ve Samsun'da mevcudü yüz elli mevcutlu bir tabur kâmilen arzuları veçhile buralarda yerleşdirilmiş idi Hastalarımızla orada bulunan bir tabur askerimizin dışarı atılarak bakıyye pavyonların da talebedilmesi yeniden Samsun'a bir ihraç yapılacağını hatıra getirmektedir. Samsun'da asayiş son zamanlarda pek güzel bir hale gelmiş henüz hükûmet tamamen teessüs etmiş ve yerli Rumlar da hüsnüidare edilmiş ve birtarafdan fevç fevç Kafkasya ve Bahrisiyah sahillerinden bitteşvik Rum unsuru peyderpey oralara hicret ettirilmekte bulunmuş iken yeniden asker ihracı bir İzmir vak'ası tevlidederek müstaid-i fesat olan Rum unsurunu heves-i istiklâl ile taraf taraf tecavüzata ve Memleketlerinin âtisinden hergün bir suretle endişenâk ve mükedder olan ahalii Müslimeyi müdafaaya sevk ve teşvik edüp mukatelâta meydan açacağından evvelâ hiçbir lüzum ve maksad-ı meşrua müstenit olmıyan ve muhafazai asayiş imkânını ortadan kaldıracak olan böyle bir ihraç hareketinin her vasıtaya müracaat olunarak vukuuna meydan bırakılmamasının, saniyen Samsun'da hastaların dışarı atılmak ve askerin açıkta ~~bırakılmasına~~ bırakılmak suretiyle ordunun ve hissiyatı millîyenin beyhude rencide edilmesine mahal bırakılmıyarak kendilerine muktazi mebanii münasibe hükûmetce kabilitemin olduğundan bu hususda hükûmet-i mülkiyye ve askeriyye ile bil'itilâf p f k t y lüzumunun Samsun'daki İngiliz Mülkiye Mümessiline âcilen tebliğinin te'min buyrulmasını istirham eylerim 30/Ağustos/335

Şifre kalemine vürudü / 31 minh

III ncü Ko. K.
Selâhattin

[1] Suret

Samsun'da İngiltere Mümessili Mösyö Pring'den bugün aldığım tezkirede İstanbul'dan aldığı emre atfen üçü askerî hastane diğer üçü Samsun'da bulunan Osmanlı kıtaatı zâbitan ve efradına tahsis olunan İlyas köyündeki altı pavyonun dahi kâmilen tahliyesi ile Eylûlün birinci Pazartesi günü sabahına kadar derununda bulunan yüz otuz karyola ile birlikte İngilizlere teslimi şiddetle talebedilmektedir Mes'elenin Kolorduya arzedildiği ve mafevkımden bu bapta emir almadıkça mezkûr pavyonlarını tahliye edemiyeçeğimi derhal cevaben Mösyö Pring'e bildirdim Elyövm Osmanlı kıtaatı tarafından işgal edilen mezkûr altı pavyonla derununda bulunan yüz karyolanın teslim edilip edilmiyeceğinin, edildiği takdirde buradaki kıtaatın nereye yerleşdirileceğinin ve bilhassa hastaların nerede ne üzerinde yatırılacağının emir-ü iş'arı ve mezkûr pavyonların adem-i tahliyesi emir buyrulduğu takdirde İngilizler cebir isti'mal ederlerse ne suretle hareket edileceği hakkında emr-i kumandanîlerine serian muntazırım.

15 nci Fırka K.

İsmail

[2] Suret

Pavyonlardan kısmıâzamı evvelce İngiliz askerlerine teslim edilmiş ve oradaki kuvvei mevcude arzuları veçhile tamamen barındırılmıştı Hastanede bulunan hastalarımızla oradaki cüz'î kuvvetimizin kendi yataklarından toprak üstüne atılmasına bir sebep göremiyorum ve hükûmetimizin hali onpara icar vermeğe mütehammil değildir. Elimizdeki kuvvetin ve hastaların biraz daha sıkışdırılarak kendilerine bir muavenet ifası mümkün ise derig etmezsiniz Mümkün değilse hükûmet-i mahalliye kasabada lüzumu kadar binayi tedarike mecbur olduğundan mes'eleyi hükûmeti mahalliye ile halletmeleri lüzumunu bildirirsiniz ve Mektebi Sanayi teslim edilen eski hastane binası gibi mebaniden istifadelerinin te'minini Mutasarrıf Beyden rica edersiniz Keyfiyeti Harbiye Nezaretine de yazdım.

———o———

Vesika No : 181

حربیه نظارتی

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

سیواسده جمعیت مقدره جلیه‌سنه مورود
شفره‌نامه‌در

اساسه متعلق دقیقه تأخیری غیرجائز

صامسونده بولنان ۱۵ نجی فرقه‌نه تعدی ایتمه‌سنه شفره ایله بازیلان جواب مخصوصه‌سی دیلو
عرضه اولنمشدر.

صامسونده فاز 2 شهرده بولنان عسکری یاوه‌لری قسم عظیمی انقلابلرک طلبی اوزرینه کویلرینه
ویرلمسه و صامسونده موجودی بوز آلتی موجودلی بر دیویزیون طابور آدرولری وجهله بوراده
برلشدیرلمسه ایدی خسته‌لرمزله اوراده بولنان بر دیویزیون عسکرک طیاره آتیلاردن بقیه
یاوه‌لرک ده طلب ایدلمسی یکدیه صامسونه بر اخراج یاپیلاجغی خاطره گلمکده‌در.
صامسونده آسایشه صول رمانلرده بیک گوزل بر حالم گلمسه هنوز حکومت تماماً تأسیس
ایتمه و برلی رومللرده عسه اداره ایلمسه و برطرفدن فوقه فوقه قافقاسیه و بحر سیاه
ساحللرنه بالتسویه روم عنصری یدرک اوراده هجرت ایدیرلمکده بولنمسه ایله یکدیه عسکر
اخراجی بر ایکنجی وقعه‌سی تولید ایده‌رک مستعد فساد اولان روم عنصرینی هوس استقلال ایله

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

طرف طرف تجاوزاتی و مملکتینه آتیلمسنه هرکونه رضا ویرمه‌ینه ایشه‌بالی و ملکده اولان اهالی مسلمه‌نک مدافعه‌یه سوق و تشویق ایدوب مقاتلاته میدانه آتیلمسنه اولاجق پرلزوم و مقصد مشروعه مستند اولمیان و محافظهٔ آسایش اهالی اورته‌سنه قالدیرمه‌جه اولان بویله بر اجراءات حرکتک هر واسطه‌یه مراجعت اولنرق وقوعه میدانه براقلمامسنک تأمینا صاموندن خستالرک طیاری آتیلمه و عسکرک آتیلمه‌سنه براقلمه صورتیله اردونک و حسیات ملیه‌نک بیهوده رنجیده ایدلمسنه محل براقلمامق کوزلرینه قضیه مبادی مناسبه حکومتجه قابل تأمین اولدیغندن بو خصوصده حکومت ملکیه و عسکریه ایله بالائتلاف پ ف ک دی لرونک صاموندن انگلیز ملکیه ممثلی عاجلا تبلیغک تأمینه چالشمسی

استحصال ایدلدی | ٢٧٥
شفره قلمی ورودی | ٢١ م

ق ٢ ق
صدر اعظم

[١] صورت

صاموندن انگلتره ممثلی موسیو پرینغ دن بوکونه آلدیغم تذکره ده استانبولدن آلدیغی امره عطفاً اوچ عسکری خستخانه دیکر اوچی صاموندن بولنان عثمانلی قطعات ضابطه و افرادنه

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

تخصیص اولنان الیاس کوینده‌کی آلتی پاویونه دخی طاماً تخلیه‌سی ایله ایلولک برنجی یارم‌ایوتی
کوفی صباحه قدر دروندہ بولنان یوز اوتوز قاریولم ایله برلکده انگلیزلره تسلیم
شدتله طلب ایدلکده در. مسئله‌نک قول اردوی عرضه ایدلدکی و باقومدنه بوبابده امر
ملاحظه مذکور پاویونلرک تخلیه ایده‌جکی درحال جوابنا بوسو یتغ بلدیردم الیوم
عثمانلی قطعاتی طرفنه اشغال ایدیلن مذکور آلتی پاویونه دروندہ بولنان یوز قاریولمنک
تسلیم ایدیلوب ایدیلمه‌جکنک ایدلدکی تقدیرده بوراده‌کی قطعاتک نره‌یه چکلمه‌لری و باخاصه
خسته‌لرک نره‌ده دروندہ یاتیریلمه‌جغنک امر و اشعاری و مذکور پاویونلرک
عدم تخلیه‌سی امر و بورلدیغی تقدیرده انگلیزلرک جبر اشغال ایدرلرسه نه صورتله حرکت ایدیلمه‌سی
مقتضی امر قوماندانلرینه سریعاً منتظرم. فرقه ١٥ مه.
اسماعیل

[٢] صورت

پاویونلرده قسم اعظمی اولان انگلیز عسکرلرنه تسلیم ایدلمه و اوراده‌کی قوه موجوده اسرولری
وجهله تماماً بازیچه‌لشدی. خسته‌خانه‌ده بولنان خسته‌لرمزله اوراده‌کی جرحی قومشلرک کندی
یتاقلرنه طوراقه اوستنه آتیلمه‌سنه رسیب کوره‌یورم و حاکم‌تمزک حالی اوده‌یاره ایجاب

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

ویرمکه محمل دکلدر. المزده‌کی قوتك و هنرلرك براز دها میقیشدیریلمه‌سی کویلرنه بر معاونت ایتمك محلنه ایسه دریغ ایتمزسکز. محلنه دکلسه حکومت محلیه قصبه‌ده لزومی قدر بنای مدارس مجبور اولدیغنه مسئولیت حکومت محلیه ایله حل ایتملری لزومنی بلدیرسکز و مکتب صنایع سلیم ایدیلمه‌سی هنرخانه بناسی کبی مبانیدن استفاده‌لرینك تأمینی تعرف بکدن رجا ایدرسکز کیفیتی جریده نشرنده یازدم.

182 No. lı vesikanın açıklaması

III ncü Kolordu Kumandanının, İngilizlerin Samsun'daki kuvvetlerini takviye ve buraya çıkarma yapmalarının varacağı tehlikeler hakkında Harbiye Nezaretine gönderdiği açık telgrafı göstermektedir.

Vesika No. 182

Mahreci: Sıvas **31/8/35**

TELGRAFNAME **Saat 12/5**

Harbiye Nezaretine

İngilizlerin Samsun'daki kuvvetlerini takviye yolunda ihzaratını dünkü telgrafla arzetmiştim Evvelce İngilizlere verilen sekiz pavyonun kendilerini idare etmekte olması hasebiyle mütebakisi talepten maksadın neden ileri geldiğini ve daha fazla askeri geleceğini Onbeşinci Fırka mümessilinden şifahen istifsar etmiş ve bu babda kendisinde lâyiklı malûmat bulunmadığı ve ancak İstanbul'dan bu pavyonların kâmilen hazır bulundurulması talep edildiğini ve bu babda Harbiye Nezaretinden de Kolorduya emir verileceğini ifade etmiştir Bu babda Makamı Sadaretten henüz bir emir şerefvârit etmediğinden ve bilâsebep Samsun'a kuvvet ihracını Anadolu'nun tecezzî ve işgal-i kat'isi mukaddematı olarak mülâhaza etmekte ve mucibolacağı teşevvüşat-ı azîmenin kabil-i takdir olamıyacağını vilâyetin bir ikinci Aydın Vilâyeti haline düşeceğini tahmin etmekteyim Bu hususda emr-i sâmilerinin iş'arına arzıintizar eylerim ve şayet yeniden kıtaat ihracına başlanılıyorsa mukaddema Meclis-i Vükelâ kararıyle vilâyetlere mübellâğ talimat mucibince mi hareket olunacağını ve bu babda başka bir Emr-i Devletleri olup olmadığını istifsar eylerim /. 31/Ağustos/35

3 ncü Ko. Kumandanı
Selâhattin

Erkânıharbiye Riyaseti Aliyyesine

31 Ağustos 1335

Şefik

Vesika No : 182

تلغرافنامه

جبه نقطه‌سی

مخرجی	نومروسی	کلمه‌سی	تاریخی	دولت عثمانیه مؤسسه ولدار و تلفون نظارتی حکومت تلغراف‌ها و آنندن مولایی برکوتا مشروطیت قبول ایدر	آلندیغی محل		تاریخ	ساعت	امضا
جوابی			ساعتی ..... اول / مکره		کشیده اولندیغی محل			اول / مکره	

انگلیزلرك حصونه قریبی تقریب بولنده احضاراتی دونمك تلغرافه محل اعتنام دكلدر
انگلیزلره ویریلمك یاولونك كندیسنی اداره ایتمكده اولمسی حسیله مباشرتی طبیه مقصودنه
نظرا ایدی كوچكی وكلا وقتنده عسكری كوچكی اوبه‌لری وقوعه محتمله‌ده شفاخانه استقبال
ایتمه ولزومنده كندیسنده لایقلی معلومات بولنمدیغی وایجه استخدامنده بولنان یاولیونلرك
كافه‌سی حاضر بولندیغی طبیه ایدیلمكی ولزومنده جبه نقطه‌سنده قوشدیرلمه

تلغرافنامه

مخرجی	نومروسی	کلمه‌سی	تاریخی	دولت عثمانیه مؤسسه‌ی تلگراف و تلفون نظارتی حکومت تلغراف خانه‌لرینه‌دن مولایی برکوتا مسئولیت قبول ایتمز	آلندیغی محل		تاریخ	ساعت	امضا
٢			اول ساعتی ..... مکرره		کشیده اولندیغی محل			اول ..... مکرره	

ویریله‌جکی افاده ایتمشدر. بونلر مقام مقدسه‌ی خلافتک بر امر شریفی ایله‌جکی
وبلاسبب صاحبلرنده قوت اجراسی انلرینک بحرینک واشغاله قطعیه مقدماتی اولدیغی
ملاحظه ایتمکده و مبدا اجنبی قشوشنک عظمتنک قوه تقدیریه‌سی
دولتک بر ایکی ایدیه ولایتی حالنه دوشمکی تجویز ایتمیه‌جکی بو خصوص
اوزره سیرینک اشغالنه عمله انتظار ایدیلمکده‌در. [illegible]

تلغرافنامه

محرری	نومروسی	کلمه‌سی	تاریخی	دولت عثمانیه مؤسسه تلغراف و تلفون نظارتی حکومت تلغراف خانه‌لرندن صولایی برکوتا مسئولیت قبول ایتمز	آلندیغی محل		تاریخ	ساعت	امضا
۲			ساعتی ..... اول ..... مکرره		کشیده - اولندیغی محل			..... اول ..... مکرره	

باشلینجه - مقدماً مجلس وکلا قرارنه وبلدیه بلغ تعلیمات موجبجه حکمت اونبشی
ویلایه قیقه بر امر دولتنه اولوب اولمدیغی استفسار ایلدم ۲۱ ۲۵

۱ ... صلاح ایدر

عبد ... ۱۷۲۵

183 No. lı vesikanın açıklaması

31/8/1918 günü Harbiye Nazırı ile III ncü Kolordu Kumandanı arasında makine başında cereyan eden muhaberesi üzerine Harbiye Nezaretinin Sadaret makamına yazdığı tezkireyi göstermektedir.

Vesika No. 183

Şube 1 — Yazıldı Kenan
5200 — 31 minh

// Tahriren //

Şube 1
Kısım 1 — 31/Ağustos/35

Makam-ı Samii Sadaretiuzmâya

Üçüncü Kolordu Kumandanlığı ile bugün (31/Ağustos/35) makine başında icra edilen muhabere neticesinde Samsun'a İngiliz takviye kıtaatının ihraç edileceği ve bu hususda İngilizlerce istihzarata başlanılarak hastane halinde bulunan pavyonların (1/9/35) tarihine kadar tahliye ve teslimi teklif olunduğu anlaşılmıştır. Ceneral Milen Cenaplarına yazılan tezkire süreti leffen arz ve takdim kılındı. Böyle bir hareket karşısında 286/519 ve 14/Temmuz/35 tarihli emri fahîmanelerine tevfik-ı hareket lüzumu Kolorduya emredilmiş ise de İngilizlerin halen asker ihracı suretiyle memleketimizde tedabiri şedideye teşebbüs ler tevessül etmelerini istilzam edecek meydanda hiçbir hal ve vak'a olmaması calibidikkat ve ehemmiyettir. Alınan ve nagihanî emrivâkılerin mâdun kıtaatını mâruz-u müşkilât bırakmaması, keyfiyeti daha evvelce nazar-ı ehemmiyete alınarak ..... tarih ve numaralı tezkire ile Ceneral Milen'e müracaat edilmiş ve Mu'telifînce hakkımızda ittihaz edilecek mukarreratın yirmi dört saat Nezareti âciziye ihbariyle mâdun kumandanlarının, mes'ulelerine himaye ve sıyaneti keyfiyetinin ve mühim yanlışlıklara meydan verilmemesi hususunun te'mini cihetine gidilmişti. Bu dakik noktanın tarafı fahîmanelerinden de te'kit buyrulmasını rica ve hakikaten Samsun'daki İngiliz kuvveti takviye edilecekse bunun esbabı mucibesinin ızharına ve Hükûmet-i Seniyyeyi müşkil vaziyetlere ilka edebilecek eşkâlin adem-i hüdûsuna tavassut-u fahîmanelerini arz ve niyaz eylerim.

Şakir Muzaffer — Ali Galip — Mahmut Beliğ

Vesika No : 183

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
[illegible]	کوندرلمشدر	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	واصل اولمشدر	۲۱/اغستوس/۳۵		

آدرس ..... [illegible]

[illegible] (۲۱/اغستوس/۳۵)
[illegible] اجرا ایلیه [illegible]
[illegible] اخراج ایدیلمکی و بو حقوق [illegible]
[illegible] اشخاصدن [illegible] بولنان [illegible]
[illegible] (۱/۹/۳۵) [illegible]
[illegible] ۲۸۶ [illegible] ۱۴/غوز/۳۰
[illegible] اجرا [illegible]
[illegible] اخراج [illegible]
[illegible] اسقراض [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر	[illegible]		
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

[illegible]

184 No. lı vesikanın açıklaması

183 No. lı vesikayı teşkil eden yazıda General Milen'e yazıldığı bahsedilen tez tezkireyi göstermektedir.

Vesika No. 184

Tebyiz edilmiştir
31/8/35 Mehmet İzzi

Şube 1 **// Tahriren //** *Mühim ve aceledir*
Kısım 1

Şube 1
5198

Bu kâğıt Salih Beyden aranacak

31/Ağustos/35

Ceneral Milen Cenaplarına

Üçüncü Kolordu Kumandanlığı ile bugün (31/Ağustos/35) vukubulan muhaberat neticesinde Samsun'a İngiliz takviye kıtaatının ihracına başlanacağı ve bu babda istihzarat-ı lâzimede bulunulmakta olup hastahane ittihaz olunan pavyonların (1/9/919) tarihine kadar tahliyesiyle tesliminin teklif olunduğu anlaşılmıştır. Bu babda zatiasilânelerinden hiçbir iş'ar vâkı olmamış, ve esasen Canik ve havalisinde bugibi tedbir-i askerîye lüzum ve ihtiyaç gösterecek bir ahval ve vak'a da zuhûr etmemiş ve hastaların dışarı çıkarılarak pavponların müsaraaten terk ve teslimi ~~gibi bir teklifin~~ Zatisamîlerince de tasvip olunmıyacağı bedihî bulunmuş olduğundan mes'elede bir suitefehhüm ~~olması kanaat-i âcizane suisehim~~ olduğuna ihtimal verildi Bu babdaki iş'arı asîlânalerine intizar eylediğimi arzile kesbişeref eylerim.

Şakir Muzaffer **Ali Galip** **Mahmut Beliğ**

Tebyizi Salih Beye elden verilmiştir.

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
تبلیغه ایدلمشدر ۲۵/۸/۳۱	کوندرلمشدر	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	واصل اولمشدر	۳۱/اغستوس/۳۰		

جواب میله جنابنه

آدرس .....

[illegible]

185 No. lı vesikanın açıklaması

III ncü Kolordu Kumandanı ile makine başında görüşen Harbiye Nazırının aynı gün durumu Sadaret makamına ve İngiliz Başkumandanı General Milen'e bildirildikten sonra Bu kolordu kumandanına verdiği emri göstermektedir.

Vesika No. 185

// Şifre // Tehiri gayricaizdir

Şube 1 **31/Ağustos/35** **Arzettim / 31 minh**
5199 **Kemal**

Şube 1
Kısım 1

Üçüncü Kolordu Kumandanlığına

Makine başındaki 31/Ağustos/35 tarihli tele:

İngilizlerin Samsun'a ihraç edecekleri takviye kıtaatı hakkında teşebbüsatta bulunuldu. Son Meclisi Vükelâ mukarreratı, (Menatık-ı muhtelifeye asker ihracı takdirinde kuvayi askeriyei Osmaniyenin müdafaası keyfiyetini sırf Yunan tecavüzüne hasrettiğinden) evvelce hükûmeti mülkiyece tebliğ edilen talimatın bu noktainazardan telâkkisi lâzımdır.

Binaenaleyh; silâh istimal edilmemesi hakkında 7/7/35 tarihli ve 3981 numaralı emrin ve son defa makine başındaki tebligatın ehemmiyetle nazarıdikkate alınmasını ve pavyonlar için Mümessil ile görüşülerek işin münasip ve salim bir tarzda tesviyesinisinin te'minini rica ederim. Buraca yapılan teşebbüsat netayici de ayrıca Zatiâlinize bildirilecektir.

Şakir Muzaffer **Ali Galip** **Mahmut Beliğ**

Telgrafhaneye tevdii
Saat 6 / dakika 45
sonra

Şifreye tahvil edildi
31/Ağustos/335
Ethem

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر	[illegible]		
	واصل اولمشدر	۲۱/۱/۳۵		

آدرس .....

[illegible]

[illegible]

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....